1000-nyi link
papíron + CD!

link

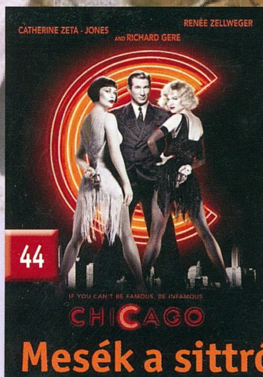
VIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM 2003. MÁRCIUS

internetkalauz

HÍR • MÉDIA • NEW AGE • FILM • JÁTÉK • MACI • BUTIK • RANDEVÚ • SZEX • SZTÁR •

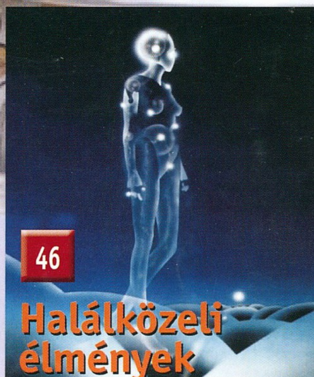
Kérsz egy SÜTIT?

22



44

Mesék a sittről



46

Halálközeli élmények



12

„Expresszvonal" kábeltévén

PRÍM

AZ ELSŐ MAGYAR INTERNETMAGAZIN • ÁRA 548 FT





Informatika a hatékonyságért

2003. április 9-10. - Magyar Tudományos Akadémia

Üzleti konferencia gazdasági vezetőknek

Témáink:

- Mitől válik az informatikai költés befektetéssé?
- Hogyan szerezzünk versenyelőnyt az informatika használatával?
- Üzleti folyamatokra épülő hatékonyságnövelés különböző ipari szegmensekben.
- Hogyan állunk, mire számíthatunk - az informatikai piac növekedési esélyei.
- A kormányzat szerepe az Információs Társadalom fejlődésében.

Előadóink: a kormányzat vezető tisztségviselői, közép- és nagyvállalatok vezetői, informatikai szakemberek, külföldi előadók.

Részvételi díj: 1 napra 28.000,- Ft +ÁFA, 2 napra 35.000,- Ft + ÁFA

Érdeklődni lehet: Média Hungária, Tel.: 391-5889, Fax: 391-5890















www.qwerty.hu — Részletre is!

Jobb gépet mégjobb áron!



Bruttó 127.375,- Ft

CEL 2000 S478
Geforce4 MX440 64 Mb TV out
60 Gb 7200 HDD
32/10/40 CD író + DVD olvasó
Panda Antivirus szoftver
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!



Bruttó 79.900,- Ft

Celeron 1,1
128 Mb RAM
Geforce2 MX 400 32 MB VGA
30 GB HDD, 52X CD
magyar billentyűzettel, egérel,
monitor és oprendszer nélkül!



Bruttó 99.900,- Ft

CEL 1700 S478
256 MB/133
Geforce2 MX 400 32MB TV out
40 GB 7200 HDD
16/40 DVD IDE OEM
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!



Bruttó 124.875,- Ft

Abit KD7 alaplap
AMD XP 2000+
256 MB DDR 266
OEM Nvidia Geforce4 MX440 64TV
Cool 111, 40 GB 7200
16/40 DVD IDE OEM
OEM PANDA 6 hónap
magyar billentyűzettel, egérrel,
monitor és oprendszer nélkül!

QWERTY COMPUTER
Alapítva: 1984-ben

Hívjon, mert mikor hirdetésünket olvassa, áraink már alacsonyabbak is lehetnek!

Qwerty Computer Szaküzlet - 1111 Budapest, Bartók B. út 14. - Tel.: 466-9377

Minden, ami számítástechnika

További üzleteink: Mammut Üzletház - Budai Skála Áruház - Corvin Áruház

oldala ink

internet kalauz

VIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM **2003. MÁRCIUS**

Igazságtalan a sors, mindig a **nagy étvágyúaknak** kedvez. Az internetezőket duplán sújtja ez a csapás: aki kevesebbet tud áldozni a **szörföz ésre**, az rendszerint **telefonon csatlakozik** a hálóra – hiszen így olcsóbb a havidíj –, de mivel ez sokkal lassúbb, mint a **széles sávú** megoldások, ugyanannyi információ letöltésére sokkal többet kell várnia, így viszont a telefonhasználatért kell **többet fizetnie**.

„Expresszvonal" kábeltévén 12. oldal





Ha az **internetre** általában igaz, hogy csak akkor várható el tömeges használata, ha **kellő mennyiségű**, hasznos magyar nyelvű tartalmat találunk rajta, akkor ez a **WAP-oldalak** esetében hatványozottan érvényes: tartalom nélkül hiába van már vagy öttucatnyi különféle WAP-os készülék, a kutya sem fog WAP-ozni.

Új bolygó a WAP-rendszerben 16. oldal

A **cookie** nem csupán **technikai, technológiai probléma**, hanem összefügg egy sor **adatvédelmi, személyiségjogi** kérdéssel is. Lapunk nyomdába adásának idején rendezte meg az **eDemokrácia Műhely** és az **Adatrosta Konzorcium** szakmai konferenciáját a **Független Médiaközpontban** „Túl sok a süti? – a vitatott cookie-technológia" címmel.



Túl sok a süti? 26. oldal



A **népszerű játékoknak** gyakran sok nevük van. Ennek is. Hívják **fordítgatósnak**, **Othellónak**, **színcserélőnek**, **fonákollósnak** és ki tudja, még mi mindennek.

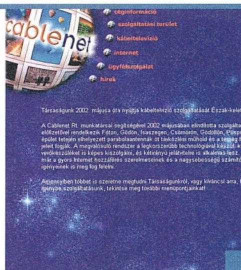
Reversi a neten 31. oldal

internet kalauz

VIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM **2003. MÁRCIUS**

*A **honlapkészítés** szinte gyerekjáték a piacon kapható, illetve a szabadon használható (**shareware, freeware**) programok segítségével. A könnyen kezelhető és egyszerű szoftverek mellett azonban jó, ha ismerjük a honlapok és azok látogatóinak vizsgálatával foglalkozó **tudományos kutatók** gyakorlatban is használható tapasztalatait, megállapításait.*

Honlaptervezés 34. oldal





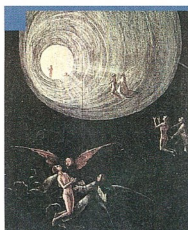
*A **Linux** sokáig híján volt a kiemelkedő **multimédiás** képességeknek, de a **grafikus felület** és az egyre több **grafikus alkalmazás** megjelenésével párhuzamosan kezdett színes-szagos-zenés lenni. **Linux-kalandunk** ötödik fejezetében tehát röviden áttekintjük a **zenehallgatáshoz**, **videonézéshez** és **képszerkesztéshez** rendelkezésre álló linuxos alkalmazásokat.*

Linux-kaland (V.) 38. oldal

***Sztárbűnözőnek** lenni nem könnyű kenyérkereset. Az persze még mit sem sejt erről, aki e kétes úton hajt a **címlapsztorira**, ám annál nehezebb dolga van annak, aki a **hírnévre** ráunván szabadulni szeretne a megtisztelő (?) címtől...*

Mesék a sittről 44. oldal





*Ma már ciki, ha valakinek nincs **halálközeli élménye**. Ez a nemrég még okkult tapasztalat mára szabad prédájává vált az **amatőr kutatóknak**, a vallási fanatikusoknak, az istenbizonyítékokat keresőknek és a fércműveket gyártóknak. Mindamellett tényleg **érdekes jelenség**.*

Halálközeli élmények 46. oldal

A márciusi CD tartalmából:

programjaink
»OpenOffice.org 1.0.2 magyarul »Netscape 7.0.2 »Tiny Personal »Firewall
játékaink
»Kyodai Mahjongg »Lórum
válogatásaink
»Képernyővédők és háttérképek a Letöltés.com archívumából
»Válogatás a Modem idők anyagaiból



ink





ink
internet kalauz

AZ ELSŐ MAGYAR INTERNETMAGAZIN

Alapítva: 1996
ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ:
Vértes János Andor

KIADJA:
Prím Kft.
1118 Budapest, Ugron Gábor u. 35.
Telefon: (36-1)248-3230
E-mail: ikalauz@prim.hu
URL: http://prim.hu
http://www.prim.hu/ikalauz/

FELELŐS KIADÓ:
Szabó Hédy (hszabo@prim.hu)

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Fábián Gábor (gfabian@prim.hu)

CÍMLAPTERV:
Láng László (gr-blekk@online.no)

A CD SZERKESZTŐJE:
Radics Péter (pradics@prim.hu)

Ára: **548 Ft**
Előfizetési díj egy évre: 5472 Ft

Megrendelhető a Kiadónál, e-mailben (**ekiss@prim.hu**), levélben vagy faxon, továbbá a **prim.hu** weboldaláról kiindulva a megrendelőlap kitöltésével; valamint a Magyar Posta Rt. ÜLK Ügyfélszolgálati irodáiban, vidéken a postahivatalokban.

Hirdetéstarifák: megtalálható a **prim.hu** legalsó soráról elindulva.

Hirdetésfelvétel: a Kiadóban.

Hirdetési vezető:
Henger Ágnes
06-20-9343-077; 06-30-9840-221
henger@prim.hu

Nyomdai előkészítés:
Artur Repro Stúdió

Nyomás:
Veszprémi Nyomda Rt.
8200 Veszprém, Őrház utca 38.
Tel.: 06-88-591-630

Terjeszti:
LAPKER Rt.
Magyar Posta Rt. ÜLK

HU ISSN 1219-9001

MÁRCIUSI SZÁMUNK HIRDETŐI:



A Prím a Magyar Terjesztés-Ellenőrző Szövetség tagja, az INK példányszámát a MATESZ auditálja.

A magazint rendszeresen szemlézi az »OBSERVER« Budapest Médiafigyelő Kft.



A hülyeség terjedési sebessége

Prágában egy **72 éves nyugdíjas** lelőtte a nigériai nagykövetség konzulját – adta hírül a közelmúltban számtalan orgánum. Az is kiderült: a nyugdíjas egykor **vállalkozó** volt, tettének indítéka, hogy a diplomata nem segített neki visszaszerezni **nigériai bankszámlákra átutalt pénzét**. Hogy a tettes – vagy áldozat – miért utalgatott jelentős összegeket Nigériába? Mert **e-mailben** ezt kérték tőle! Ismét **gyilkolt az internet** – konstatálják a fotelban hátradőlve a tévénézők, akik sohasem találkoztak még a **világhálóval**, és az információt elraktározzák arra az esetre, ha a gyerek megint internet-hozzáférést kérne karácsonyra. Nem lehet örökké a **pénzre**, a **bombareceptekre**, a legutóbb lefülelt **pedofilhálózatra** vagy a **vírusokra** hivatkozni.

A hagyományos média minden hírre boldogan csap le, amellyel azt lehet sugallni, hogy a net veszélyes, ördögi dolog, halálos kórokat (vírusokat) terjeszt, de minimum feldúlja a családi békét. A betyárbecsület azt diktálná, vegyem védelmembe **kenyéradó médiumomat**, ám szomorúan kell megállapítanom: az internet tényleg veszélyes, mert **egyre nagyobb sebességgel terjed rajta a hülyeség**. Nemcsak nigériai levelek léteznek – amelyekben az ország zavaros körülményeire hivatkozó helyi **„mágnások"** kérik, hogy nyissunk bankszámlát számukra, ahová átutalhatják dollármillióikat, és csak úgy mellékesen, addig is, amíg ez megtörténik, az átmenti zavarok enyhítésére adjunk kölcsön pár száz dollárt –, hanem a világ összes hagyományos **svindlijének** van már internetes változata. Ezek mind a kegyesen **jóhiszeműségnek nevezett ostobaságra építenek**, amely persze önmagában még nem vezetne tragédiához, ha nem párosulna **mardosó pénzéhséggel**. (A cseh nyugdíjas állítólag nem elégedett meg azzal, hogy néhány száz dollárt kölcsön adott, hanem Nigéria összes **„menekülőjét"** ellátta kisebb összegekkel, persze a busás haszonnal kecsegtető viszonzás reményében.) Létezik a hülyeség minden válfajának online verziója is: elég ellátogatni az ingyenes webhelyek tartalomjegyzékében például a **politika**, a **vallás** vagy netán a **tudomány** tárgykörébe sorolt honlapokra, illetve beleolvasni a nagy portálok fórumain hasonló kérdéseket tárgyaló **topicokba**.

Az internet veszélyessége fordított arányban növekszik használóinak **tájékozottságával**, **intelligenciájával**, józan **kritikai érzékével**. Persze ez a szabály igaz – mostanában egyre inkább – a televízióra is, de még a könyvek sem képeznek kivételt. Ám amíg a könyvben terjedő hülyeségnek gátat szabnak a terjedelmi és a terjesztési korlátok, az analfabétizmus, a képzelőerő hiánya, a televíziót pedig kordában tartják technikai és szervezeti határai, az egyirányúság, a bonyolultság és az ellenőrzöttség, addig az interneten, ahol a hülyeség terjedési sebessége a legnagyobb, **csak saját korlátaink akadályoznak, védenek meg, vagy éppen visznek kárhozatba.**

Kis Ervin Egon

híreink

A 007-es webügynök jelenti A szellemdomainekről

Az angol parlament website-ja bárki által meglátogatható a **www.parliament.uk** címen, ahol olvashatók a napi pergő viták, de ha valaki nyomtatott változatot szeretne a „parlamenti napló"-ból, csekket kell küldenie a parlament sajtóosztályának. Nincs ugyanis az online vásárlást lehetővé tevő SSL (Secure Sockets Layer) titkosított adatátviteli szolgáltatás a domainhez rendelve. Ebben az esetben nem az angol konzervativizmus a felelős a hiányosságért, ugyanis a sajtóosztály megrendelte a **Thawte.com**-tól a biztonsági szerver működtetését, s a cég – teljesen formálisan – csupán azt kérte, mutassák be a domain tulajdonlását igazoló iratot. Egy perc, mondta a sajtóosztály vezetője, de aztán a percből órák, napok, sőt hónapok lettek. Ugyanis kiderült, hogy sem a **.uk** végződésű domaineket felügyelő **Nominet**, sem a **gov.uk** és **ac.uk** domaineket futtató **UKERNA** hivatalosan soha nem adta ki a parlamentnek a nevet, s az a mai napig nem is fizet senkinek a fenntartásáért. A nevet ugyanis az internet őskorában, 1996 augusztus 1-je előtt kezdték használni, s azóta senki nem foglalkozott azzal, hogy legalizálják. A jogi furcsaságok miatt a helyzet megoldhatatlannak tűnik, mert a parlament domainje létezik is, meg nem is. A helyzet olyan, mintha egy napon egy rendőr igazoltatná a királynőt, és követelné, hogy igazolja, jogos tulajdonosa a királyi jogarnak. Csak remélhetik az angolok, hogy erre nem kerül sor. Épp elég nekik most ez az ügy.

(Szendi)

Olcsó, minőségi noteszek

Új márkát vezet be a hazai notebookpiacon a Vision Kft. A megbízható, angol, minőségi Hi-Grade noteszgépek ára alig haladja meg a legolcsóbb itthon kapható laptopok árát, ugyanakkor mind képességeiben, mind szolgáltatásaiban igazán kvalifikált gépet kapunk. A prémium márkájú Hi-Grade notebookok könnyű, ütésálló magnéziumházban kerülnek forgalomba, cseppálló billentyűzettel, akár 3 GHz-es Pentium 4-es processzorral, s a 2 év garancia mellett az árban két év biztosítás is benne foglaltatik: ha tehát valamiért sérül vagy törik a gép, a folyadékkristályos képernyő, a felhasználót nem éri kár.

PHP-konferencia

A PHP levelezési lista szakmai közössége (magánszemélyek és vállalkozások), valamint az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola 2003. március 29-én rendezi meg az első magyarországi PHP-konferenciát.
A konferencián – amelyre elsősorban informatikai döntéshozókat, programozókat, diákokat és tanárokat várnak – a részvétel ingyenes, de a rendezők előzetes regisztrációt kérnek a **www.phpconf.hu/index.php?p=subscribe** címen.
A programot úgy állították össze, hogy a lehető legszélesebb közönségrétegnek szóljon, kezdve azokkal, akik most fognak először hallani a PHP nyelvről, egészen azokig, akik már régóta foglalkoznak vele. Lesznek szakmai előadások és nyílt fórumok, s ezzel párhuzamosan a rendezők meghirdettek egy programozási versenyt is (**5k.phpconf.hu**) értékes, a webmunkát segítő nyereményekkel.
Külföldön ezeknek a rendezvényeknek már nagy hagyományuk van (ld. **www.php.net**), mert a fejlesztők idővel rájöttek, hogy a fizikai (és nem virtuális) találkozásokba befektetett energia többszörösen megtérülhet egy-egy ilyen konferenciára ellátogatva. Új, személyes kapcsolatokat lehet kialakítani, és intenzív tapasztalatcserére is mód nyílik.
Hivatalos weboldal: **www.phpconf.hu**.

híreink

A 007-es webügynök jelenti
Cybersquatting

A cybersquatting népszerű domainek vagy márkanevek haszonszerzés céljából elkövetett illetéktelen regisztrálását jelenti. *William Purdy* Amerikában arról híres, hogy szent háborút folytat az abortusz minden formája ellen. Ennek egyik eszköze, hogy nagy márkanevek domainjéhez odabiggyeszt egy szócskát, vagy megváltoztatja a kiterjesztését, majd azt regisztrálja új domainként. Így keletkezett a **www.mycoca-cola** és a **WPNI.org** (a Washingpost.com rövid domainneve). Utóbbiról Willy azt állítja, hogy a William Purdy's Novel Insights (Purdy Vilmos új meglátásai) mondat kezdőbetűiből ered, és a hasonlóság merő véletlen. Miután a Washington Post jogi úton merészelt tiltakozni, Purdy egyik fő ellenségévé vált, és azután már kevésbé könnyen megmagyarázható címeket is bejegyeztetett, mint **www.thewashingtonpostjesus.com** vagy **www.washingtonpostmurder.com.** Van még vagy harminc ilyen domainje, amely a PepsiCo, a McDonald's és hasonló nagy cégek nevét tartalmazza, s mindegyik közös tulajdonsága, hogy a **www.abortusismurder.org** oldalaira irányítja át a gyanútlan látogatót, ahol rémisztő képek sokkolják azokat, akik az abortuszt addig egészségügyi beavatkozásnak vélték. Az abortusz persze komoly etikai kérdéseket vet fel, de nem biztos, hogy olyan trükkök használnak az ügynek, amelyeket a pornóipar is előszeretettel alkalmaz a figyelmetlenül gépelőkkel szemben. Nem beszélve a site szövegeiről, amelyektől talán még a fanatikusok egy része is inkább elhatárolódik.

(Szendi)

A 007-es webügynök jelenti
A gyerek marad!

A Kaiser Family Foundation nemrég publikált felmérése rámutatott arra, hogy az internet nemkívánatos tartalmainak blokkolása olyan helyzetet teremtett, mint amikor a fürdővízzel együtt kiöntjük a gyereket is.
Az állami támogatást élvező amerikai iskolákban törvény írja elő az internetszűrő programok használatát, és azok paraméterezésekor a pedagógusok és könyvtárosok előszeretettel állítják be a legszigorúbb szűrési kritériumok használatát. Ez viszont oda vezet, hogy az így megszűrt világhálón nem elérhetők a szexuális felvilágosító, tanácsadó, terhességi problémákat tárgyaló website-ok sem, amelyeket pedig éppen azért tartanak fenn, hogy a tinédzserek megfelelő helyekről tudjanak tájékozódni. Ugyanakkor sok ügyes pornósite a legfinomabbra állított szűrőkön is átjut. Az Electronic Frontier Foundation és az Online Policy Group felmérése az órarendeket vette célba, s e szerint a szűrők legelnézőbb opcióját használva is hozzáférhetetlenekké válnak például az egyetemi órarendek, amelyek természetesen tartalmaznak olyan szavakat, amelyeket rossz emberek is használnak.



A megoldáson dolgoznak. Mind a pornósite-ok, mind a filterprogramgyártók.

(Szendi)

Internetes szépségkirálynők a műsorban
Modem idők-összeállítás a CD-n

Szilágyi Árpád, a Modem idők műsorvezető szerkesztője: „A műsorkészítő férfiembert két szempont motiválja, amikor szépségkirálynőt hív egy informatikai műsorba. Az egyik (a szakmai) érv az, hogy ilyenkor mindig felpezsdül a hangulat, és ez mindig jót tesz egy beszélgetős műsornak. (Hogy a tartalmának is jót tesz-e, az más lapra tartozik...) A másik érv már inkább a férfiúi kíváncsiságból fakad: ismét lehet egy kicsit a lányokkal, a nőkkel foglalkozni, ráadásul a szépség felől közelítve, és még az internetezéshez is van némi köze az egésznek. Az meg aztán mindennek a teteje, ha rögtön két szépségkirálynő is ott ül a stúdióban... Ez alkalommal azokat a műsorainkat válogattuk össze az ink CD-jére, amelyekben internetes szépségkirálynők vendégeskedtek."
A CD-ről letölthetők a műsorok linkekkel, fotókkal.







A 25 százalékos árcsökkentés kronológiája

Február 11.:
„Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium folyamatosan tárgyal a partnerség jegyében valamennyi szolgáltatóval" – áll abban a közleményben, amelyet az Informatikai és Hírközlési Minisztérium juttatott el az MTI-hez, miután *Medgyessy Péter* miniszterelnök parlamenti országértékelő beszédében bejelentette: a tervek szerint március 1-jétől 25 százalékkal csökkennek az internetezés költségei.
A Matáv közli: a kormányzati adókedvezményekre is építve tervezi olyan ADSL (Asymmetric Digital Suscriber Line) és kapcsolt vonali konstrukciók bevezetését, amelyek révén jelentősen csökken az internetezés költsége, s amelyek elősegítik az ADSL tömeges elterjedését. Továbbá 2003 márciusától 25 százalékkal olcsóbb internet-hozzáférési tarifát eredményező, új konstrukciók lesznek elérhetők.
Az internetezést kábelen lehetővé tevő UPC Magyarország illetékese elmondja: az IHM részéről már többször felvetődött, hogy a széles sávú elérést is támogatják, de eddig erről nem volt konkrét egyeztetés, így nem tudni, hogy milyen anyagi hozzájárulással segítené elő az állam a gyorsabb világháló-használatot.

Február 18.:
Az IHM megköti a Matávval, valamint az Emitellel az árcsökkentést célzó szerződéseket, és a Matáv új internetes és telefonos konstrukciókat vezet be.
Az Axelero bejelenti új árait: „2003. március 1-jétől az Axelero Internet új, az eddigieknél átlagosan 25 százalékkal olcsóbb internetezést biztosító előfizetési konstrukciókat vezet be... A Kombi 15, Kombi 40 és Kombi 100 néven most bemutatkozó, az internet-hozzáférési és a telefonköltséget is tartalmazó termékcsalád tagjai bruttó 3 ezer forintért 15 óra, 6 ezer forintért 40 óra, 9 ezer forintért pedig 100 óra kapcsolt vonali elérést biztosítanak a lakossági előfizetők számára. Jelentősen csökken a lakossági széles sávú ADSL-hozzáférés díja is, a 384 és 512 kbps letöltési sebességet kínáló szolgáltatásért mostantól bruttó 9900, illetve 11 900 forintot kell fizetni."

Február 20.:
Az Alternatív Távközlési Szolgáltatók Egyesületének (ATSZE) közleménye szerint az internetpiacon elismert 25 százalékos nagykereskedelmi árrés gyakorlatát a hangpiacra is ki kell terjeszteni.
Kóka János, az Elender Üzleti Kommunikáció vezérigazgatója sajtótájékoztatón elmondja: az internetszolgáltatók (ISP) esetében a 25 százalékos nagykereskedelmi kedvezmény eleve 12 százalékra csökken, mivel a Matáv az engedményt úgy adja, hogy megszünteti az internetezésre használt bruttó telefondíjból a 13 százalékos visszatérítést. A jelenlegi nagykereskedelmi konstrukció további hátránya, hogy az azt igénybe vevő ISP-knek kell számlázniuk ügyfeleiknek, s ennek költsége a bruttó árbevétel 4–8 százaléka.

Február 25.:
Az Enternet, az Externet, az Inter.net, az Interware, a Nextra és a Pantel közös nyilatkozatot ad ki, miszerint az internetezés árait sem 2003. március 1-jétől, sem belátható időn belül nem tudják 25 százalékkal csökkenteni. A közlemény szerint a Matáv Rt.-től olyan ajánlatokat kaptak, amelyek nem teszik lehetővé számukra, hogy kiskereskedelmi áraikat mérsékeljék.

Február 27.:
Az Elender Üzleti Kommunikáció, az Enternet, az Euroweb, az Externet, az Interdotnet, az Interware, a Freestart, a GTS-DataNet, a Pantel és a Vivendi közös közleményt ad ki, miszerint az ígért feltételek megvalósulása esetén készek „a szavakon túl is" 25 százalékkal csökkenteni díjaikat.

Február 28.:
Az IHM és a szolgáltatók közötti tárgyalások eredményesen zárulnak: az ISP-k bejelentik, hogy március közepétől 25 százalékkal csökkentik internetes tarifáikat. A támogatási rendszer alapján az IHM kétszer fog 6-7 százalék körüli hozzájárulást adni. Első körben a tarifákra – amennyit enged a szolgáltató, annyi százalékot –, majd a későbbiekben további 6-7 százalékos támogatást nyújt.
Fontos részlet, hogy a Matáv átvállalja a számlabeszedési kockázatot. Abban is megállapodtak, hogy március végéig megvizsgálják a széles sávú internetezés támogatásának módját. Emellett a kisebb hálózatépítőket, amelyek az adókedvezményeket nem tudták kihasználni, pályázat útján támogatja az IHM.
Kóka János a megállapodás után elmondta: a harc a Matáv és a Matávon kívüli világ, nem pedig a kormányzat és az alternatívok között zajlott. Hangsúlyozták: üdvözlik az informatikai és hírközlési miniszter szándékát, amely *Erkki Liikanen*, az unió vállalkozásért és információs társadalomért felelős biztosának álláspontjával összhangban a többszereplős piaci versenyt támogatja.

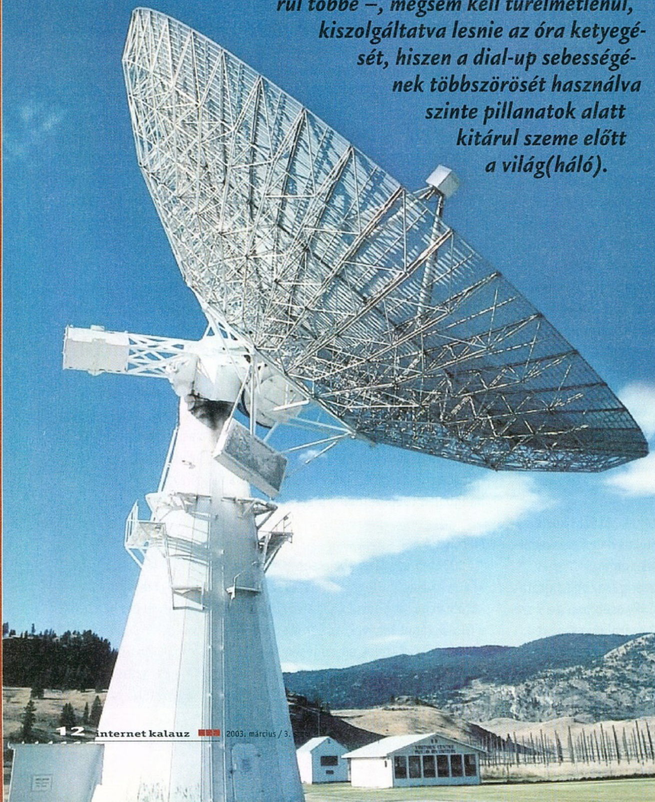
Március 4.:
A 2003. február 18-án bejelentett internetdíj-csökkentés eredményeképpen a Matáv – leányvállalata, az Axelero mellett – megállapodást kötött négy internetszolgáltatóval: a Vivendi Telecom Hungary Rt.-vel, a GTS-Datanet Kft.-vel, az EuroWeb Kft.-vel és a Freestart Kft.-vel.
A kedvező feltételek egységesen valamennyi szolgáltató számára igénybe vehetők, s ezzel már most lehetővé válik az internetezők mintegy 80 százaléka számára az alacsonyabb fogyasztói árak elérése.

Galvács László / lgalvacs@prim.hu

„Expresszvonal" kábeltévén

Fejlődő széles sávú hozzáférés

Igazságtalan a sors, mindig a nagy étvágyúaknak kedvez. Az internetezőket duplán sújtja ez a csapás: aki kevesebbet tud áldozni a szörfözésre, az rendszerint telefonon csatlakozik a hálóra – hiszen így olcsóbb a havidíj –, de mivel ez sokkal lassúbb, mint a széles sávú megoldások, ugyanannyi információ letöltésére sokkal többet kell várnia, így viszont a telefonhasználatért kell többet fizetnie. Ezzel szemben aki eleve széles sávú megoldást választott, rendszerint forgalomtól független havi díjért, az már nyugodtan kivárhatná, amíg letöltődik képernyőjére a kívánt tartalom – hiszen semmivel nem kerül többe –, mégsem kell türelmetlenül, kiszolgáltatva lesnie az óra ketyegését, hiszen a dial-up sebességének többszörösét használva szinte pillanatok alatt kitárul szeme előtt a világ(háló).



A kormányzat azt ígéri, hogy **olcsóbb lesz az otthoni internetezés**. Nos, talán igen, de gyorsabb a telefonos behívással semmiképpen. Ehhez már széles sávú kapcsolat kell, ami persze szintén lehetne olcsóbb...

Az „**expresszvonal**" egyik változata a **kábeltelevíziós** (ktv) csatlakozás. Ha jobban belegondolunk, a lakások manapság háromféleképpen lehetnek bedrótozva. Villanyvezeték jószerivel **mindenhol van**. Telefonvonal is működik **száz közül nyolcvan** lakásban. Ma már a kábeltelevíziós ellátottság szintén meghaladja az **50 százalékot**. Az elektromos művek eddig nem kínált internet-hozzáférést (bár folynak adatátviteli kísérletek, és vannak pozitív eredmények). A telefon viszont nagyon praktikus, mert már normál állapotában, modemmel is alkalmas a netezésre, **ADSL technológiával** pedig **széles sávon** képes ugyanerre.

A **kábeltelevíziózás** régebbi keletű az internetnél, a technológiát mégis csak az utóbbi időkben fedezték fel a háló számára. Pedig a **koaxiális kábel** eleve széles sávú átvitelt kínál, hiszen ezt igényli a sok-sok tévéműsor továbbítása. Csakhogy a kábeltévé eredetileg **egyirányú forgalomra szolgált**, az összecsomagolt tévéműsorokat a központi fejállomástól kellett a nézők lakásába eljuttatni.

Kábelmodemes települések:

Békésszentandrás	Hajdúnánás	Szarvas
Bóly	Kapospula	Szedres
Budakeszi	Kaposvár	Szeged
Budaörs	Kemenesmihályfa	Szekszárd
Budapest	Kemenessömjén	Szolnok
Celldömölk	Kerekegyháza	Szombathely
Csabacsüd	Komárom	Tápé
Debrecen	Kondoros	Tapolca
Deszk	Martfű	Tatabánya
Dombóvár	Mersevát	Tengelic
Dunaföldvár	Miskolc	Tolna
Dunakeszi	Nagyatád	Tök
Érd	Nagykanizsa	Törökbálint
Esztergom	Nagymányok	Váralja
Fadd	Nyíregyháza	Zalaegerszeg
Gerjen	Páty	Zomba
Gyönk	Sióagárd	Zsámbék
Győr	Sopron	

(Forrás: saját gyűjtés, illetve Hírközlési Felügyelet – ***www.hif.hu****)*

Csillagpont és visszirány

Magyarországon ma mintegy **1600 településen** összesen körülbelül **1,8 millió lakásba** jut el valamilyen szintű ktv-szolgáltatás. E széles sávú hálózatok minőségük, képességeik alapján nagyon vegyes képet mutatnak. Legkezdetlegesebbek az úgynevezett **soros rendszerek**, amelyeken a gerinchálózatról minden néző **ugyanazt a programcsomagot** kapja. Ez főleg a kis településeken, a néhány száz előfizetős rendszerekben jellemző. Továbbfejlesztett, **csillagpontos változata** már lehetővé teszi az előfizetők egyedi igényeinek valamilyen szintű kiszolgálását, akik így többféle műsorcsomag közül választhatnak. Az esetek egy részében azonban ez még mindig csak **egyirányú átvitelt** nyújt.
A fejlesztés következő szintje a csillagpontos hálózatok felkészítése a visszirányú átvitelre. A szakemberek becslése szerint jelenleg a csillagpontos hálózatok hozzávetőleg 65 százalékában, mintegy **560 ezer előfizetőnél** szükséges megoldani, hogy a jelátvitel a fejállomás felé is lehetséges legyen.
Internetszolgáltatásnál ez alapfeltétel - de korántsem elegendő. A ktv-fejállomásokon telepíteni kell az internetcsatlakozást lehetővé tevő eszközöket és szoftvereket, valamint meg kell teremteni a kapcsolatot (a kijáratot) a **nemzetközi internethálózat** felé.
„A hazánkban működő ktv-hálózatokon ma az előfizetőknek csak körülbelül **20 százaléka számára** lenne elérhető az internetszolgáltatás" - állapítja meg *Kéry Ferenc*, az ország 797 településén **egymillió előfizetőt kiszolgáló**, 226 szolgáltatót tömörítő **Magyar Kábelkommunikációs Szövetség** elnöke. Ennek azonban csupán mintegy **8-10 százaléka** veszi ténylegesen igénybe az internetszolgáltatást, ami ugyan jobb arány, mint a telefon-előfizetőkön belüli internetezők esetében, összességében azonban töredéke annak: alig több mint **30 ezresre** tehető a kábelmodemesek tábora.

Chello, Kábelnet

Ma az országnak nincs olyan települése, amely teljesen le lenne fedve kábeltévés internettel, kisebb-nagyobb mértékben összesen **14 városban érhető el**. Ezek ugyan külön rendszerek, de a felhasználók döntő többségét egyetlen szolgáltató, a **UPC** mondhatja magáénak. Jelenleg **Budapest 10 kerülete** mellett további **8 városban** összesen mintegy **félmillió háztartás** számára érhető el a **Chello** márkanevű szolgáltatás, a tényleges előfizetők száma pedig meghaladja a **30 ezret**. Ezt a kört egészíti ki a **Matáv-csoport** közel **ötezer** ügyfele. Két leányvállalat együttműködésében az **Axelero** nyújtja a **Kábelnet** nevű internetszolgáltatást a **MatávKábelTv** hálózatán, a főváros egyes körzeteiben és további öt városban.
Az eredendően műsorelosztó hálózatok internetezési paraméterei leginkább az **ADSL-lel** mérhetők össze. Egyaránt jellemző rájuk az **aszimmetria** az adatkommunikáció két irányának sebességében: a legtöbb internetező számára fontosabb **letöltési irány** sokkal gyorsabb, mint az általában alig használt **feltöltési**. A széles sávú technológiák a hagyományos telefon-

Galvács László / lgalvacs@prim.hu

„Expresszvonal" kábeltévén

modemes behívásnál **7-10-szer nagyobb letöltési sebességet** kínálnak. Fix összegű, tízezer forint körüli havidíjért általában korlátlanul használhatjuk az internetet, egyik széles sávú technológiát sem terheli további telefonköltség, sőt a kábelmodem még **fizikailag is elkülönül** a telefonvonaltól.

Jelenlegi meghatározó piaci részesedése alapján a UPC kábelmodemes feltételeit tekinthetjük mérvadónak. Chello márkanevű szolgáltatásuknál - amint azt *Szűcs Lászlótól,* a cég szóvivőjétől megtudtuk - maximum **512 kbps** letöltési és **128 kbps** feltöltési sebesség az általános (garantált minimális sebesség nincs, mivel a dedikált ADSL-lel szemben a ktv megosztott hálózati technológia, de átlagsebessége megegyezik az ADSL-ével, vagy magasabb annál). A forgalmat tekintve alapvetően jóhiszeműen jár el a szolgáltató, vagyis a megállapított mértéknek megfelelően az átvihető adatmennyiség havonta **15 GB**, de a szolgáltatást ezt követően sem állítják le, csak egy lassabb sávra terelik, így védve a többi előfizetőt, megakadályozva a hálózat túlterhelését.

A UPC egyetlen általános tarifát alkalmaz: **havi bruttó 11 990 forint.** Kedvezményeket általában nem a havidíjra, hanem a **csatlakozási költségekre** ad (részben vagy egészében elengedi a csatlakozási, installálási stb. díjat, ami a hivatalos tarifa szerint modemmel együtt 25 ezer forint).

Az **Axelero** is hasonló paraméterekkel nyújtja **Kábelnet** szolgáltatását, lapzártakor éppen **50 százalékos belépési díjkedvezményt** kínált. Kétféle csomagjában a havidíj kétéves szerződéskötésnél **9900**, illetve **11 900 forint**, határozatlan idejű megrendelés esetén viszont már bruttó **12 900**, illetve **15 400 forintot** kér havonta.



A széles sáv is kap támogatást?

E számok ismeretében dönthetnek a hálóra vágyók, hogy a szaktárca kezdeményezésére kialakított **olcsóbb telefonos kapcsolatot** választják, vagy nem akarnak az időkorlátok szorításában vergődni, és **korlátlan széles sávra váltanak**. De az is lehet, hogy néhány hónap múlva még könnyebb lesz a választás, mert a hírek szerint a kormány az **Európa-terv** keretében **ösztönözni kívánja** a gyors, korlátlan internet-hozzáféréssel rendelkező

A kábelmodemes internet díjai (bruttó árak)

Szolgáltató	Szolgáltatás	Szerződéskötési idő	Csatlakozási (egyszeri) díj	Havidíj
UPC	Chello	Határozatlan	25 000	11 990
		1 év	9 900*	
		1 év + ktv	0*	
Axelero	Kábelnet Otthon	2 év	25 000	11 900***
			12 500 **	
		Határozatlan	30 000	15 400
	Kábelnet Hobbi	2 év	25 000	9 900***
			12 500 **	
		Határozatlan	30 000	12 900
Győri Ktv Szolgáltató Kft.	KábelNet		Nincs	12 500
TVNET			48 000****	10 000****
Cory-Net TolnaNet	Családi	Határozatlan	18 750	6 250-től
		1 év	12 500	20 000-ig
		2 év	0	*****
	Üzleti	Határozatlan	31 250	6 250-től
		1 év	25 000	125 000-ig
		2 év	0	*****

** 2003. február 1. és március 31. között 1 éves hűségszerződés mellett a csatlakozási díj 60% kedvezménnyel csak 9900 Ft. Új kábeltelevíziós előfizetéssel együtt a csatlakozás ingyenes.*
*** A 2003. február 1-jétől március 1-jéig tartó akció keretében, 2 éves szerződés esetén.*
**** A 2003. február 1-jétől március 15-éig tartó akció keretében az Axelero vállalja, hogy a 2 éves hűségszerződés időtartama alatt nem emeli a havidíjat.*
***** A gazdasági társaságokra vonatkozó díjak a 25 százalékos áfát nem tartalmazzák.*
****** A havidíjak a forgalomtól függő csomagok szerint alakulnak.*

A szolgáltatás igénybevételéhez kábelmodem szükséges. Ezt az eszközt a szolgáltatók díjmentesen biztosítják az előfizetőnek az igénybevétel teljes időtartamára.
Az adatok tájékoztató jellegűek és nem teljes körűek. A táblázatból esetleg kimaradt társaságok az **lgalvacs@prim.hu** címen jelezhetik adataikat, és a cikk online változatánál igyekszünk a táblázatot frissíteni.
Következő számainkban a kábeltelevíziós inetnethez hasonlóan feldolgozzuk az ADSL-t, a rádiós, illetve egyéb hozzáférési technológiákat is. Kérjük olvasóinkat, valamint a szolgáltatókat, hogy ha ezzel kapcsolatban információval rendelkeznek, jelezzék a fenti e-mail címen.

felhasználók számának növekedését. Ennek lehetséges módszereit és lépéseit most egyeztetik az érintettek. *Kovács Kálmán* **informatikai és hírközlési miniszter** február közepén fogadta a két kábeltelevíziós szövetség vezetőit. Egy találkozó után azonban végleges megállapodás még nem születhet, már csak azért sem, mert a kábeltelevízózással összefüggésben sok kérdés vár még megoldásra.
A **Magyar Kábelkommunikációs Szövetség** mindenesetre nem üres kézzel érkezett a szakmai egyeztetésre: konkrét javaslatokat tett a **széles sávú kábeltelevíziós hálózatok informatikai célú hálózatokká fejlesztésére**. Ezek egy részét akár a szolgáltatók belügyének is lehetne tekinteni, hiszen a hálózatfejlesztés támogatásának lehetséges formáit veszik sorra, azonban könnyen belátható, hogy ha ennek költségeit a szolgáltató maga kénytelen állni, akkor vagy az **előfizetőkre kell terhelnie egy részét**, vagy elmarad az ellátottság javulásához igencsak nélkülözhetetlen **fejlesztés**.
Az nem valószínű, hogy a minisztérium bármelyik technológiát előnyben részesítené, számára nem a szolgáltatók helyzete az érdekes, hanem **a széles sávú internetszolgáltatás fejlődése**.
A kábeltelevíziós hálózatok üzemeltetői sem csak saját költségeik enyhítésére gondolnak. Kéry Ferenc, a szövetség elnöke beszámolt arról a javaslatról is, hogy az internetszolgáltatás jelenlegi **25 százalékos áfa-kulcsát 12 százalékosra kellene csökkenteni**. Ez a felhasználók számára azt jelentené, hogy a kábeltévés „**expresszvonal**" árai azonnal **13 százalékkal alacsonyabbak** lennének.

Új bolygó a WAP-rendszerben

Ha az internetre általában igaz, hogy csak akkor várható el tömeges használata, ha kellő mennyiségű, hasznos magyar nyelvű tartalmat találunk rajta, akkor ez a WAP-oldalak esetében hatványozottan érvényes: tartalom nélkül hiába van már vagy öttucatnyi különféle WAP-os készülék, a kutya sem fog WAP-ozni. Ráadásul a mobiltelefon eleve más élettempót feltételez, vagyis ha nem találjuk meg gyorsan, hogy hová menjünk moziba, mi van most a tőzsdén, hol várható traffipax, akkor veszett fejsze nyele az egész információkeresés, lekéstük a kedvenc filmünket, elmúlt a jó részvényvásárlási pillanat, lefényképeztek a rendőrök...

Információszolgáltatás WAP-on eddig is volt a mobilszolgáltatóknál, ám a 777mobil elindításával a Westel új dimenziót adott a maroktelefon használatának. A 777mobil az információs és újdonságnak számító egyéb szolgáltatásokon túl abban is egyedülálló Magyarországon, hogy bárki bekapcsolódhat a tartalomszolgáltatásba, ha néhány alapkritériumnak megfelel. Természetesen maga a Westel is törekszik a teljességre, de nyilvánvaló, hogy bármilyen sokoldalú legyen is egy tartalomszolgáltató csapat munkássága, a teljességtől messze elmarad. Ugyanakkor ha bárki bárhonnan beépítheti saját játékát, információszolgáltatását vagy bármilyen hasznos funkcióját a 777mobilba, az lényegében korlátoktól mentes és rendkívül gyors tartalmi növekedéshez vezet.

Harmadik típusú találkozások

Mivel ezek a harmadik oldalról inicializált szolgáltatások egyszerű üzleti modell alapján mind a szolgáltatónak, mind a Westelnek bevételt hoznak, adott a működés és a működtetés mozgatórugója. Vagyis a bejelentkező szolgáltatóknak érdemes olyasmivel előrukkolniuk, amire fizetőképes kereslet van (manapság ilyenek például a játékokkal, oplogókkal, csengőhangokkal, háttérképekkel kapcsolatos szolgáltatások), és ezzel ők is bevételhez jutnak, a Westel is, az ügyfelek pedig olyan hozzáadott értékhez, amelyért érdemesnek tartják felkeresni a 777mobilt.

A 777mobil másik nagy előnye, hogy nem egyetlen, drága készüléktípushoz kötött, hanem bármely WAP-os telefonnal elérhető, így a több mint 1,5 millió WAP-, valamint 12 ezer színes kijelzős MMS-készüléket használó westeles a jelenleg forgalomban lévő 63-féle mobilinternetes telefon mindegyikével beléphet a szórakozás, a tájékozódás vagy az ismerkedés menüpontjába, de emellett készülékspecifikus játékokat, oplogókat és csengőhangokat is letölthet. A mobilkészülékeken nagyon népszerűek a javás játékok, idén már cca. 600 ezer alkalommal töltötték le ilyet WAP-on keresztül Westel-készülékekre. A mobilportálon minden más szolgáltatót sokszorosan felülmúló játékhalmaz található: több mint 100 alaptípus 500 változatban! A készüléktípushoz történő alkalmazkodást csak egy dolog múlhatná felül, ha magához a felhasználóhoz is alkalmazkodna a mobilportál... Nos, ez is meglesz, amint a március 1-jén elindult szolgáltatást beharangozó sajtótájékoztatón elmondták. A közeljövő tervei között szerepel, az alkalmazkodás alatt pedig olyasmire kell gondolnunk, hogy például a gyakran használt szolgáltatások automatikusan előbbre kerülnek a menüben.

33 000 oplogó, 100 játék, WAP Shop

Nézzük, mit kínál most az egyébként sok éve folyamatosan bővülő 777mobil portál! Az állandóan frissülő, több CD-t megtöltő információ mellett elérhető benne 1000 színes háttérkép, 1700 csengőhang, 33 000 oplogó, 100-nál több letölthető és kényelmesen, a mobilszámlával fizethető játék, WAP Shop, valamint 11 téma szerinti és 30 helyfüggő chatszoba. Színes WAP-, SMS- és MMS-hírszolgáltatás egyaránt megtalálható. A WAP Shop érdekessége, hogy Magyarországon elsőként akár

mobiltelefont vagy egyéb, a Westel által forgalmazott terméket is rendelhetünk WAP-on keresztül.
Az MMS-telefonok ugyan gyorsan terjednek, de azért sokaknak probléma, hogy bár kezükben van a fényképezésre alkalmas mobil, az, akinek küldenék, még nem rendelkezik hasonló készülékkel. Ilyenkor természetesen e-mailben is továbbítani lehet a képet, de még egyszerűbb az MMS-ek fogadására, tárolására, szerkesztésére és küldésére szolgáló, interneten keresztül elérhető (www.777mobil.hu) Multimédia Albumba elhelyezni a fotót.

Kipróbáltuk

Az új portál kipróbálását itt, a szerkesztőségben természetesen a híreknél kezdtük, és örömmel konstatáltuk, hogy a bulvárhírek mellett „a vártnál jobban nőtt a GDP". Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mit kereshetünk a „Mit hol talál?" menüpont alatt. Nos, MÁV-menetrendet, éttermet, benzinkutat, gyógyszertárt, de még bankautomatát is sok egyéb, pl. a turisztikai információk mellett. Mindezt tudhatná egy kis elektronikus zseblexikon is, ám a 777mobil WAP-portál előnye, hogy egy mobilkészülékről azt is „látja" a szolgáltató, hogy éppen hol vagyunk. Vagyis amikor a Sas-hegy oldalában lévő szerkesztőségünkben rákérdeztünk a benzinkutakra, a XI. kerületből kaptunk egy listát, és még választhattunk is, hogy az esetleges pontkártyák függvényében Shell-, Aral-, Esso- vagy éppen Jet-kútnál szeretnénk-e tankolni. Természetesen hasonlóan helyfüggő információkra teszünk szert, akár bankautomatákat, akár gyógyszertárakat keresünk, s ez olyan többlet, amire például egy internetes portál nem képes.
A 777mobil nem retten vissza attól sem, hogy mindjárt összehasonlítást kínáljon a tesztelőknek, hiszen be lehet kukkantani a Westel németországi testvérvállalata, a T-mobile WAP-portáljára is. A Deutsche Telekom mobilszolgáltatója mást kínál Németországban, Ausztriában és Angliában, de természetesen egyiket sem magyarul teszi. Összehasonlításkor úgy éreztük, hogy a magyar leányvállalatnak nincs szégyenkeznivalója, portálja semmivel sem szegényesebb a T-Mobile-énál. A „meine Dienste" volt az egyedüli olyan funkció, amely a Westelnél egyelőre a közeljövő ígérete, a T-Mobile így oldotta meg a szolgáltatások személyre szabását, saját WAP-oldalainak elérését.



777 – hetedhét országon át

A 777mobillal a telefonálás mellett a kapcsolatteremtés számos egyéb változata – e-mail, chat, MMS – választható. Mobiltelefonjuk segítségével már az indulás napján 11 különböző téma szerinti online chatszobában ismerkedhetnek, cseveghetnek a westelesek, sőt Magyarországon egyedül a 777mobilban 30 helyfüggő chat is található. A Westel e-mail szolgáltatása mellett bármely levelezőrendszer elérhető, az elektronikus levelek elolvashatók, továbbíthatók és megválaszolhatók. A szolgáltatás WAP- és internetoldalán (www.777mobil.hu) a klubtagok létrehozhatják saját fényképes bemutatkozó oldalaikat, és a jelenlegi 18 000 személyes adatlap között különböző szempontok szerint keresni is lehet.
A 777mobil a hét minden napján beszámol Magyarország és a világ híreiről, a sztárok és hírességek, valamint a sport világáról. Megtalálható a részletes horoszkóp, az utazási irodák aktuális „last minute" ajánlata és a helyfüggő étteremkereső csakúgy, mint a népszerű valóságshow-k hírei, az időjárás-jelentés vagy a tudomány legfrissebb újdonságai. Az országot járva hasznos segítséget jelent a 3 régió szerinti, helyfüggő turisztikai információs szolgáltatás, és külföldi utazás előtt praktikus lehet a valutaváltó.
Az azonnal kifizethető és letölthető csengőhangok, oplogók mellett a Westel telefonjai ezentúl a WAP Shopban is megrendelhetők. A négyjegyű vásárlói kóddal mobiltelefonon keresztül megvehető termékek és szolgáltatások köre pedig már a közeljövőben olyan, Magyarországon egyedülálló szolgáltatással bővül, amely népszerűvé teszi a mobil fizetési szolgáltatást.
A Multimédia Albumban az MMS-üzenetek, képek, hangok és szövegek az interneten keresztül tárolhatók, megtekinthetők és elküldhetők. A multimédia-rendszer bármely Westel-előfizető számára egyszerű regisztráció ellenében elérhető. Az MMS-üzenet minden azt fogadni képes telefonra, e-mail címre elküldhető, és azok a westelesek is lehetnek a képes üzenet címzettjei, akik multimédiás telefonnal nem rendelkeznek, de Multimédia Album-regisztrációval (Domino esetében emellett MMS-regisztrációval) igen.
A „hagyományos" és színes kijelzőkön egyaránt megtekinthető WAP-oldalakon 50 tévécsatorna részletes műsora mellett országos moziműsor-adatbázis, helyfüggő moziinformációk és videoanyagok találhatók. 1000 színes háttérkép (Nokia 7650, Nokia 9210, Sony Ericsson T68i és Sony Ericsson T300 készülékekre) mellett Nokia, Alcatel és Samsung márkájú telefonokra közel 1700 csengőhangból, Nokia mobilok esetében pedig 33 000, témakörök szerint rendszerezett oplogóból lehet választani, amelyek azonnal kifizethetők és letölthetők.
A játékok kedvelőit induláskor 5 témakörben több mint 100 letölthető Java-játék várja, emellett érdekes, kalandos online szerepjátékok játszhatók, akár partnerrel is. A letölthető játékok bruttó 360–920 forintos díja a mobilszámlán jelenik meg, vagy a Domino kártya egyenlegéből kerül levonásra.
Az ügyintézést egyszerűsíti, hogy a Magyarországon elsőként a Westelnél bevezetett internetes ügyfélszolgálat március 1-jétől a 777mobilon belül WAP-on keresztül a nap 24 órájában szintén elérhető, havidíjas ügyfelek számára a szolgáltatások állapota lekérdezhető, és azok beállíthatók.

Online szokásaink

Egy átlagos magyarországi internetező hetente 15 órát néz televíziót, 10,5 órát hallgat rádiót, és 4 órát olvas újságot. Az internetezésre fordított heti idő alig marad el a tévénézéstől, hiszen átlagosan 14 óra jut erre a tevékenységre, amiből 8,5 órát kifejezetten böngészéssel, információszerzéssel és weboldalak olvasásával töltenek.

Alighanem már a születésnél sok minden eldől, hiszen a férfiak a tévénézés és az internetezés ürügyén sok órával többet töltenek el a különböző képernyők előtt, mint a nők (a különbség az előbbi esetében 7, míg az utóbbiéban „csupán" 5 óra). Sokkal kiegyenlítettebbek a szokások a rádióhallgatás és az újságolvasás terén.

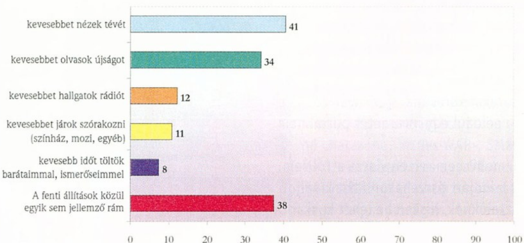
Mivel az internetezés napjainkban még sok tekintetben úri huncutságnak tekinthető, nem véletlen, hogy az iskolai végzettség a „hálójárók" médiafogyasztási szokásait jelentős mértékben nem befolyásolja. Azaz leginkább arról van szó, hogy az internetezők táborához való csatlakozás - legyen szó bármilyen végzettségű emberről - már olyan minőségi ugrást jelent, amely lényegesen csökkenti az amúgy létező médiafogyasztási különbségeket.

Az eltéréseket nem annyira az egyes médiatermékekben kell keresnünk, hanem az összesített médiafogyasztásra szánt időben. Így nem arról beszélhetünk, hogy például a sok tévénézés hatására csökken az újságolvasásra vagy internetezésre fordított idő, hanem ezek többnyire együtt változnak. Ezen belül is a legerősebb kapcsolatot a tévé és a rádió között találjuk, azaz a sok tévénézés leginkább intenzív rádióhallgatással jár együtt, és fordítva. Viszonylag gyengébb a kapcsolat az internetezés és a tévézés, illetve az újságolvasás között.

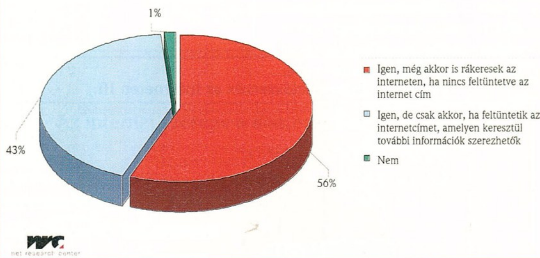
Az életkornak csupán a tévénézésre és az újságolvasásra van jelentősebb hatása az internetezők tekintetében, azaz az életkor előrehaladtával nő az e két tevékenységre fordított idő. Ilyen jellegű összefüggés nem mutatható ki a rádió és a világháló tekintetében. (Ne feledjük, hogy itt rendszeres internetezőkről van szó.)

Egészen más a helyzet azonban, ha azokat a válaszokat elemezzük, amelyek az internetezők szubjektív vélekedéseire kérdeztek rá, azaz hogy a rendszeres világháló-használat hatására nőtt-e vagy csökkent az egyéb média fogyasztására szánt idő. 40% válaszolt úgy, hogy amióta rendszeresen internetezik, kevesebbet néz tévét, míg 34%-uk kevesebbet olvas újságot. Közel 40% azoknak az aránya, akik úgy válaszoltak, hogy az internetezés hatására nem változott az egyéb médiára fordított idő mértéke. 11% nem jár annyit szórakozni, 8% kevesebb időt tölt a barátaival, sőt 5% azoknak az aránya, akik mindkét választ megjelölték, így számukra a háló rendszeres használata már társas kapcsolataikon is egyértelműen „nyomot hagyott".

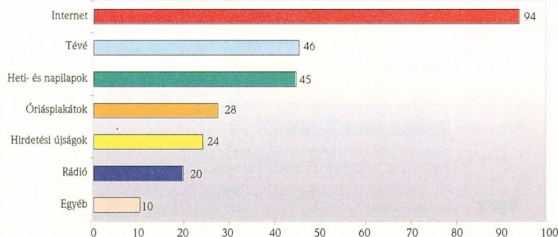
Érdekes lehet annak a vizsgálata, hogy ezek a tevékenységek hogyan végezhetők egymással párhuzamosan. Internetezés közben a leggyakoribb (mellék)tevékenység a rádióhallgatás, hiszen majdnem minden második esetben a szörfözés rádiózással egészül ki. Televíziót az inter-

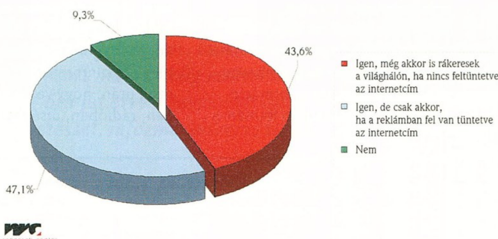


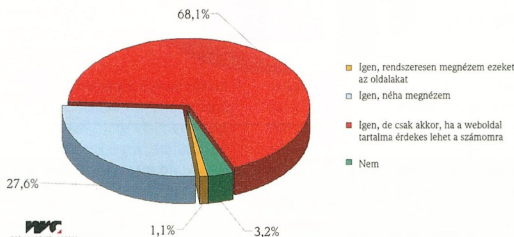
netezéssel egyidejűleg minden ötödik esetben néznek. Alighanem a „legvirtuózabb" médiafogyasztónak a válaszadóknak az a 9%-a bizonyul, aki olykor mind a három tevékenységet egyszerre végzi.
Az interneten megjelenő új szolgáltatásokkal, lehetőségekkel, például az új weboldalakkal kapcsolatos információk forrása természetesen elsősorban maga a világháló. Egyre inkább beszélhetünk azonban az egyes médiafajták közötti munkamegosztásról, azaz az információáramlás hagyományos (offline) módozatai is számos módon befolyásolják az internetezési szokásokat. (Itt elég csupán az elmúlt hónapok valóságshow-ira gondolnunk, amelyek igen intenzíven építettek az internetre és a nyomtatott sajtóra egyaránt. Ez természetesen csupán egy kiragadott példa, más területeken is egyre inkább érvényesülnek az efféle kapcsolódások.) Így az internet mellett a televíziókban és a különböző újságokban megjelenő hirdetések, illetve információk a figyelemfelkeltés legfontosabb forrásai. Ezen a téren kevésbé hatékony a rádió, nagyrészt annak következtében, hogy verbálisan igen nehézkes, illetve az írott médiánál rosszabb hatásfokú az információk átadása.
A kapcsolat fordítva is működik, azaz a döntően egyirányú kommunikációt biztosító hagyományos médiánál a további információgyűjtéssel kapcsolatban immáron mindennapos jelenséggé vált az interneten keresztüli „folytatás". Az adatok is ezt támasztják alá, hiszen az internetezők több mint felével (56%) előfordult már, hogy konkrét, megadott weboldalak hiányában online módon próbált meg pluszinformációkhoz jutni azok után, hogy valamilyen tévében, rádióban, újságban megjelenő információ felkeltette az érdeklődését.



Valószínűleg a hirdetőket pozitívan érinti az a tény, hogy a hazai gyakori internetezők 44%-ával előfordult már, hogy a pluszinformációknak a hálón a hagyományos médiában megjelenő hirdetéssel, reklámmal kapcsolatban nézett utána. Még optimistább a kép, ha ehhez azt is hozzátesszük, hogy egy weboldal hirdetését a válaszadók kétharmada felkeresi, ha az számára érdekes információkat tartogathat.
Mindezek alapján látható, hogy az internet mint információforrás és szórakozási lehetőség a magyarországi internetezők körében teljes mértékben egyenrangú partnerévé



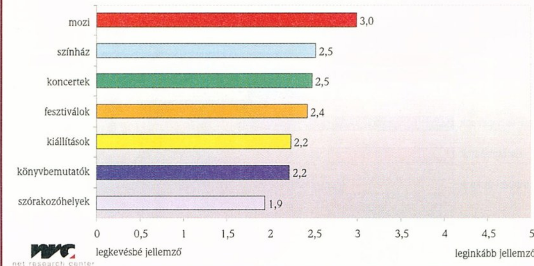


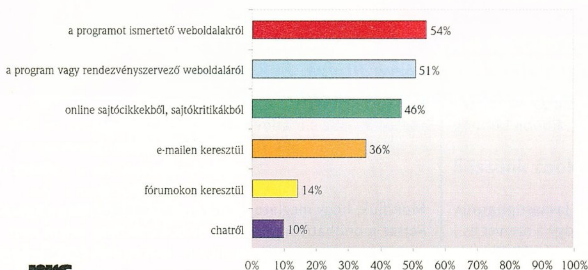


vált a hagyományos médiának. Az internetet rendszeresen használók többsége jól használja ki az információszerzés kombinált – azaz a hagyományos és az online médiát egyaránt igénybe vevő – módjait. A felmérés alapján nem beszélhetünk egyértelműen arról a jelenségről, hogy az internetezésre fordított idő miatt nagymértékben csökkent volna a hagyományos média fogyasztására szánt idő. Természetesen az idő véges, így az internetezés mennyisége is javarészt más tevékenységek – leginkább a tévé és az újságok – rovására növekedhet, ám az átlagos felhasználók körében (azaz az extrém netfüggőket nem számítva) az online időtöltés többnyire nem csökkentette jelentős mértékben a más médiára fordított időt.

Az internet és a kultúra két módon kapcsolódhat egymáshoz. Az első esetben maga az internet válik a kultúra megjelenítőjévé, míg a második esetben csupán információforrásként kiszolgálja azt. Ez utóbbi kérdéssel kapcsolatban elmondható, hogy az adatok alapján napjainkban – részben a szegényes tartalom miatt is – az internet még korántsem nevezhető a kultúra információs bázisának. Talán egyedül a mozi az, amely kilóg a sorból.

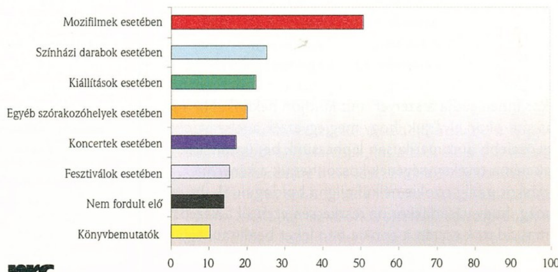
Nem meglepő, hogy az egyes településtípusok tekintetében jelentősebb eltérések mutatkoznak az internet és a kultúra kapcsolatában. A budapestiek elsősége, illetve a vidéki városok és falvak hátrányosabb helyzete vitathatatlan, nem feledve persze a számukra rendelkezésre álló kulturális paletta különbségeit sem.





Ha azt nézzük, hogy az internetes információszerzésnek melyek a legjellemzőbb formái a kulturális eseményekkel kapcsolatosan, akkor látható, hogy leginkább a web böngészése és az e-mail a legelterjedtebb. Viszonylag kicsi azoknak az aránya, akik chaten vagy fórumokon keresztül jutnak kultúrával kapcsolatos információkhoz.

A hagyományos média területén továbbra is őrzik vezető pozícióikat a televíziók és az újságok. Az internetezők háromnegyede e két információforrásból szerzi be a kulturális eseményekkel kapcsolatos ismereteit.



Az online információk a konkrét döntéseket legnagyobb arányban a mozi esetében befolyásolják. A válaszadók közel felével előfordult már, hogy az interneten található információk alapján nézett meg egy filmet. Nem nehéz azt sem belátni, hogy ebben a csoportban zömmel 35 éven aluliakat találunk. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy Budapest és a vidék egyenlőtlensége ebben a tekintetben elmosódik, azaz a vidéki városok lakói ugyanolyan arányban veszik igénybe ezt a szolgáltatást, mint a budapestiek. Csupán 14% azoknak az aránya, akikkel még semmilyen kulturális vagy szórakozási lehetőséggel kapcsolatban nem fordult elő az online informálódás. 

NetMonitor címmel közös kutatássorozatot indított az NRC Piackutató Kft. (NRC) és a Taylor Nelson Sofres Hungary (TNS). 2003 novemberéig 10 különböző témakörben, többek között a gazdaság, az informatika és a telekommunikáció területén végeznek havonta felméréseket. Cikkünk a januári kutatás eredményeit tartalmazza, amely az online és a hagyományos média kapcsolatával foglalkozott.
Az online adatfelvétel 2003. február 10. és 12. között zajlott le a NetPanel.hu oldalon. A több mint 400 érvényes kérdőív adatai a magyarországi internetezőket vizsgálva nem, kor, iskolai végzettség és településtípus alapján reprezentatívnak tekinthetők.

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Kérsz egy sütit?

Az ártatlan sütik vagy cookie-k gyakran céltáblái a polgári engedetlenségi mozgalmaknak, amelyek a magánélet szentségét látják porig alázva általuk. Bemutatjuk a süti történetét az őskortól napjainkig, majd néhány recept következik.

A cookie-k hasznáról

A cookie a böngésző memóriája, mondja a Javascript-guru *David Flanagan*. Eredetileg arra találták ki, hogy a szerver és a webpolgár böngészője közötti kommunikáció időtálló információit valahogy tárolni lehessen. Hol másutt, mint a webpolgár vinyóján, hiszen egyedül ebből lehet tudni, hogy azok rá vonatkoznak. Ez az információ aztán jön-megy automatikusan, a HTTP-protokollba ágyazottan. A szerveren meg üldögél egy CGI családnevű kis program, és az olvasgatja. A naiv webpolgár ezt meghallván szokott felbőszülni, hogy őt erről senki nem kérdezte. Persze bármikor letilthatná a sütik fogadását böngészője beállításaiban, de nem volna tanácsos. A cookie-k ugyanis hasznos jószágok. Amikor élünk a fantasztikus lehetőséggel, hogy személyes profilt alakítsunk ki valamely meglátogatott website-on, kívánságainkat egy süti tárolja, s legközelebbi odaruccanásunkkor innen tudja a szerver, mit küldjön nekünk. Ha a jelszavas site-okon elvárjuk, hogy megjegyezzék a jelszavunkat, és legközelebb automatikusan léphessünk be, ugyancsak a sütik néma tevékenységének köszönhetjük a kényelmet. Vásárláskor pedig cookie nélkül aligha boldogulunk. Itt jegyzem meg, hogy vásárláskor ne reszkessen ezentúl a kezed: bizalmas adatok esetén a cookie-ban lehet beállítani egy biztonsági kapcsolót, s ilyenkor csak HTTPS-protokollban, vagyis kódolva kérdezhető le a cookie. De ez a szerver dolga, amelyen keresztül éppen el akarnak adni neked valamit.

A cookie-k káráról

Persze vannak gonosz emberek, akik csak arra várnak, hogy cookie-t csempészhessenek a gépünkre. Azok ugyanis alkalmasak a webpolgár internetes tevékenységének követésére is. Na, mindjárt mondom, hogyan. A jó emberek úgy találták ki a cookie-t, hogy az abban tárolt információ egyrészt korlátozott méretű lehet (4 kB), másrészt csak az a szerver olvashatja, amelyik elhelyezte. Meg is nyugodhatnánk: ha tudjuk, hogy az FBI hallgat le minket, abból semmit nem tud meg a KGB. Hacsak...

Mondjuk, hogy meglátogatod egy játékbolt website-ját. Persze mondhatnék pornósite-ot is, de te ilyen helyre nem jársz. Na most, a játékbolt oldalán van egy kis reklám, hogy hol lehet kapni Teddy Beart. Miért van ott? Mert a játékbolt pénzt kap azért, hogy ez az ártatlannak látszó kis reklámcsík ott viríthasson. Te akaratlanul is válaszolsz mindenféle kérdésekre, mert hiszen linkekre kattintasz, amelyek megmondják, mi érdekel téged a játékbolt kínálatából. Mindezt a reklámcsík mint valami beépített ügynök figyeli, és megjegyzi. Ő ugyanis egy reklámszerverről érkezett, gyorsan elhelyez hát egy sütit, és írogatja beléje megfigyeléseit. Aztán elmész egy másik játékbolt site-jára, ahol nagy mellű Teddy Bearek láthatók. Ott is vannak reklámcsíkok, ugyanarról a reklámszerverről. A jegyzetelés folytatódik. A reklámszerver hamarosan tudja, milyen macikat kedvelsz, és legközelebb már eleve olyan reklámcsíkokat küld a letöltött oldalakra, amelyek téged érdekelhetnek.
Ez persze sokat nem árthat neked, hiszen az információk a reklámosoknál nem köthetők össze valós személyeddel; kicsi az esélyed, hogy a Télapó egy napon hoz neked váratlanul egy macit. Persze ne becsüljük le a veszélyeket. Nemrég a DoubleClick nevű internetes reklámcég csak a közfelháborodás miatt állt el attól a tervétől, hogy az összegyűjtött adatokat „nevesítse" más kereskedelmi cégek adatbázisainak felvásárlásával. Ahol esetleg te vásároltál is – vagy valaki más. Ez a fenyegető veszély egyelőre elhárult. De hogy a számítástechnika-tanárod vagy az apukád (a főnököd) esetleg időnként megnézi a c:\windows\cookies könyvtárad tartalmát, attól biz tarthatsz. A legegyszerűbb módja megszabadulni a kártékony cookie-któl, ha rendszeresen törlöd őket, vagy ha úgy állítod be a böngésződet, hogy az mindig kérdezze meg, engedélyezed-e az adott weboldalnak, hogy odacookie-zzon a vinyódra.
Egy jó kis kémelhárító módszer a következő: amikor egy adott oldal van nyitva a böngiben, írd be a címsorba a következőt:

```
javascript: alert(document.cookie)
```

Ekkor az oldalhoz (domainhez) tartozó cookie teljes tartalmát elolvashatod, pl.:



Valaki itt azt rögzítette, hogy mikor voltam a site-on utoljára milliszekundumban megadva. Csak a jól olvashatóság kedvéért.

Javascript-cookie

Bizonyára sikerült kedvet csinálnom neked a cookie-khoz, úgyhogy most megtudhatod, hogyan cookie-zhatsz a Javascript segítségével te is.
Először is: mire jó ez nekünk?
A cookie-k alkalmasak arra, hogy oldalról oldalra megőrizzenek információkat, ami nem elhanyagolható szempont, tekintve, hogy erre nem sok módszer létezik. (A cookie az egyik, egy másikat pedig az ink 2002. november-decemberi, már szinte megszerezhetetlen számában írtam le.)
Aztán a cookie-val felismerheted visszatérő látogatóidat, mély hálával megköszönve nekik érdeklődésüket. De túl az udvariaskodáson, ez a „felismerés" hasznos is lehet. Ha mondjuk van egy keresőd a site-odon, és a webpolgár használta is, tárolhatod, hogy mit keresett. De azt is cookie-zhatod, milyen oldalaid érdekelték. Aztán ha legközelebb arra csámborog, felhívhatod a figyelmét a témában azóta született új oldalaidra vagy bizonyos változásokra.

A cookie tulajdonságai

Egy domainhez maximum 20 cookie tartozhat, de szerintem neked elég lesz egy is.
A cookie-nak van egy neve, vagyis name-je, amiről felismerhetjük. Ez akkor hasznos, ha több cookie-t akarunk létrehozni. Van egy szavatossági ideje is, amit expires date-nek hívnak. Ha ezt nem állítjuk be, a cookie elvész, ahogy a webpolgár elhagyja site-unkat. De ha beállítjuk 1 évre, akkor a cookie 1 év múlva törlődik, ha közben nem kellett kétszer újratelepíteni a Windowst.
Aztán van a cookie-nak egy útvonalleírása, amit pathnak nevezünk. Ennek akkor van jelentősége, ha website-unkon több alkönyvtár található. Ilyenkor a patht egyszerűen "/" értékre állítva minden oldalunk látja majd a cookie-t. Mert egyébként csak az adott könyvtárból és attól lefelé látható!
A domain tulajdonság alapértelmezésben a website domainje, és bármit írunk is be, a böngi beteszi az aktuális domainünket a szövegünk elé, így nem érünk el vele semmit. És ezzel máris gondunk támadhat.

Például van egy szerver, amelyen kaptunk tárhelyet és hozzá egy jó hosszú fizikai címet, mondjuk www.tarolo/hu/html_oldalak/szgabor. Kértünk hozzá egy domainnevet, mondjuk www.szgabor.tarolo.hu. A két címről beolvasott egyazon lap a cookie szempontjából kettőnek számít, mert két eltérő domainérték lesz a cookie-ba beírva, és egymás oldalaihoz nem férnek hozzá. Ha ilyen gondod adódik, átirányítással tudod kiküszöbölni.

Süssünk cookie-t!

Az alábbi recept a www.webreference.com/js/column8/functions.html címről származik, a műfordítás saját zsengém.

```
<script language="Javascript">
function letrehoz(name, ertek, expires, utvonal, domain)
{
var kuki = name + "=" + escape(ertek) +
((expires!="") ? "; expires=" + expires.toGMTString() :
"") +
((path!="") ? "; path=" + utvonal : "") +
((domain!="") ? "; domain=" + domain : "");
document.cookie = kuki;
}
</script>
```

E jelhalmazról a következőket lehet elmondani: a függvény változói fentebbről ismerősek, ha a cikk eleje óta velem vagy. A name a cookie neve lesz, ennek alapján tudjuk megkülönböztetni, ha több cookie-nk van. Ezek nem különálló TXT-fájlok, általában az azonos site-hoz tartozó cookie-k egy közös fájlban tárolódnak, szép sorjában. Ha nem adunk nevet a cookie-nak, akkor csak egyet tudunk létrehozni, illetve mindig ugyanazt írjuk felül!
Az ertek fontos számunkra, mert ebben tárolhatunk adatokat. Ezt az escape függvénnyel átalakítjuk, hogy ne legyenek benne ékezetek és üres helyek. Hogy ezután mi történik, azt a feltételes operátor nevű Javascript-rejtvény megfejtéséből lehet megérteni:

```
((path!="") ? "; path=" + utvonal : "")
```

A fenti kifejezésben kiértékelődik a (path!="") (path nem egyenlő üres karakterrel) kifejezés, és ha ez igaz, akkor értéke a kettőspontig kiértékelt utasítás lesz, ha pedig hamis, akkor a kettőspont utáni értéket (üres karaktert) adja vissza
Az expires.toGMTString() azt csinálja, hogy az expires változóban megadott „lejárati időt" átalakítja olyan dátumalakra, amelyet a cookie-k megkövetelnek. Kötelező formá-

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Kérsz egy sütit?

ja: Thu, 31-Jan-2003 00:00:00 GMT. (Hogy miként állítsuk be a szavatossági időt, azt kicsit lejjebb fejtem ki.) Végül az így előállított karaktersorozat lesz a cookie értéke a document.cookie = kuki; hatására, amely létre is hozza cookie-nkat.

A cookie visszaolvasása

Valójában az adott cookie name-hez tartozó értékre vagyunk kíváncsiak, hiszen mondjuk ez a webpolgár neve, keresésének kulcsszava vagy látogatásainak száma.
A document.cookie tartalmazza az összes cookie-t name1=ertek1; name2=ertek2... formában. Ebben a karakterláncban kell rábukkannunk a mi kedves sütinkre, mint amikor a mozi sötétjében kotorászunk a zacskóban a csokival töltöttet keresve.

```
<script language="Javascript">
function visszaolvas(name)
{var ertek="";
var osszes = document.cookie;
var pozicio=osszes.indexOf(name);
if (pozicio!=-1)
{var kezdet=pozicio+name.length+1;
var vege=((osszes.indexOf(";", kezdet)==-1)?
osszes.length:osszes.indexOf(";", kezdet));
ertek=osszes.substring(kezdet, vege)
ertek=unescape(ertek);}
return ertek;
}
</script>
```

A függvény visszaadja az adott name-hez beírt ertekünket. A pozícióban lekérdezzük, hol kezdődik a name. Ha -1-et kapnánk vissza, akkor nincs ilyen cookie; vagy azért, mert a webpolgár még sosem járt nálunk, vagy mert Window Washerje van (www.webroot.com), és időnként törli a cookie-kat. Ilyenkor az ertek üres lesz.

A cookie törlése

Csak a teljesség kedvéért térünk ki erre: a weben található, cookie-val foglalkozó oldalak gyakran bemutatják, milyen ügyesen tudnak törölni, bár azt senki nem tudja, miért kéne. Ha ugyanis létrehozunk egy cookie-t, azt vagy ideiglenes tárolásra használjuk, és akkor automatikusan törlődik, vagy tartós állomásozásra rendezkedünk be, akkor meg minek törölnénk. De hátha te is egy cookie-tanácsadó oldalt szeretnél épp csinálni...
A cookie-k akkor törlődnek, ha lejárt a szavatosságuk. Ebből következik, hogy ha ki akarunk törölni egy cookie-t, egyszerűen a létező legkorábbi dátumra állítjuk vissza az expires date-et.

```
<script language="Javascript">
function torles(name)
{ if (visszaolvas(name)) {
document.cookie = name + "=" + "; expires=Thu, 01-Jan-
70 00:00:01 GMT";
}
</script>
```

A visszaolvas() függvény meghívásával ellenőrizzük, létezik-e a törlendő cookie, és ha igen, akkor beállítjuk a legkorábbi PC-dátumra.

A cookie használata

Na, tegyük fel, szeretnénk számlálgatni a webpolgárok látogatásait. Meglátogatott oldalunkban a </Head> rész előtt már ott van a letrehoz() és a visszaolvas() függvény. Most bemutatlak a modosit() függvénynek is, amely a másik kettő munkatársa lesz a számlálásban.

```
<script language="Javascript">
function modosit(name)
{var most = new Date();
most.setTime(most.getTime() + 365 * 24 * 60 * 60 *
1000);
if (visszaolvas(name))
{var ujertek=parseInt(visszaolvas(name))+1;
letrehoz(name, ujertek, most, '/', '')}
else
{var ujertek=1; letrehoz(name, ujertek, most, '/', '';
alert('Ön ezt a lapot '+ujertek+'. alkalommal látogatta
meg');
}
</script>
```

A most változóba a látogatás napjától számított egyévnyi szavatossági időt teszünk. A visszaolvas() függvény ellenőr-

zi, létezik-e már a cookie. Ha igen, beolvassa belőle a tárolt erteket, növeli eggyel, és a letrehoz() függvénnyel raktározza. Ha még nincs ilyen, akkor létrehozza a letrehoz() függvénnyel, és 1-es értéket tesz bele.
A számlálás ezek után roppant egyszerű:

```
<body onLoad="modosit('enyem')">
```

Amikor betöltődik az oldal, a következő figyelmeztetés jelenik meg a modosit() végére betett alert() hatására:



Ha nem akarunk ilyen zavaróak lenni, diszkréten be is írhatjuk dinamikusan az oldalba (lásd ink 2003. január-február).

A keresőbe írt kulcsszavak mentése

Mondjuk a FreeFindnál van egy keresőd, pedig az Atomz (www.atomz.com) jobb (lásd ink 2002. augusztus), de mindegy. Akkor biztosan így kezdődik:

```
<Form action="http://search.freefind.com/find.html"
method="get" target="_top" name="keres"
onSubmit="megorzo()">
<Input type="text" name="kulcsszo" size="25">
<input type="submit" value="Keress!">
```

A webpolgár bepötyögi kulcsszavait az inputablakba, és amikor megnyomja a Submit vagy Keress! gombot, az onSubmit eseménykezelő aktiválja megorzo() függvényünket. Ez a függvény lehet nagyon bonyolult is, hiszen pl. azt is figyelhetnénk, hogy megint ugyanazt kereste-e az illető. Ráadásul olykor ragozza a kulcsszót, olykor nem. Mi itt arra vállalkozunk, hogy beolvassuk korábbi kulcsszavait, ha már volt nálunk keresése, és hozzácsapjuk az újabbakat. Te meg otthon addig bonyolítod, amíg könyvet nem írsz belőle.

```
<script language="Javascript">
function megorzo(name)
{var most = new Date();
most.setTime(most.getTime() + 365 * 24 * 60 * 60 *
1000);
if (visszaolvas(name))
{var kulcsszavak=unescape(visszaolvas(name))+'/'+docu-
ment.keres.kulcsszo.value;
if (kulcsszavak.indexOf('cookie')!=-1) alert('Figyuzz! az
INK-ban most jelent meg erről \n egy tuti cikk!!');
kulcsszavak=escape(kulcsszavak);
letrehoz(name, kulcsszavak, most, '/', '')}
else
{var kulcsszavak=escape(document.keres.kulcsszo.value);
letrehoz(name, kulcsszavak, most, '/', '')};
</script>
```

Ugye, majdnem a modosit() függvényt látjuk itt viszont, csak az ujertek helyett most a tárolt kulcsszavakat olvassuk vissza, unescape-pel emberi nyelvre fordítjuk le, s egy / után hozzácsapjuk az <Input> mezőbe írt újabb kéréseket, majd visszaírjuk a cookie-ba. A perjelet csak a szavak elválasztására tettem be, nem is tudom, miért.
Nagyon érdekes volt követni idáig, ám tessék mondani, mire jó ez nekem? - kérdezhetnéd. De ne kérdezz ilyet. Felhívnám a figyelmedet a piros színnel szedett sorra. Ha például a webpolgár a cookie-król szeretne érdeklődni, a Keress! gombra kattintva a következő, fontos információt tartalmazó felirat vágódik az arca elé:

cookie Keress!



Tudom, innentől kicsúszik a kezemből az irányítás, mert most be fogsz vadulni cookie-ügyben, úgyhogy nem is zavarok tovább.

Túl sok a süti?

A cookie nem csupán technikai, technológiai probléma, hanem – miképp azt előző cikkünk második alcíme alatt olvashatjuk – összefügg egy sor adatvédelmi, személyiségjogi kérdéssel is. Lapunk nyomdába adásának idején rendezte meg az eDemokrácia Műhely és az Adatrosta Konzorcium szakmai konferenciáját a Független Médiaközpontban „Túl sok a süti? – a vitatott cookie-technológia" címmel.

A konferencia egyfelől az úgynevezett süti (cookie) technológia alkalmazásával kapcsolatos adatvédelmi problémákat járta körül, ugyanakkor betekintést engedett az intelligens adatbányászati eszközök kifejlesztését, valamint a tartalomszolgáltatás során keletkező látogatási adatok elemzését felvállaló kezdeményezésekbe is.
A kétféle nézőpont és érdekeltségi rendszer szemben áll egymással, mint ahogy a hagyományos fogyasztási területeken is ütköznek a kereskedelmi-fogyasztási, illetve a jogi-adatvédelmi szempontok.
A konferencia talán első ízben tett kísérletet arra, hogy a „privacy", az adatvédelem, a fogyasztóvédelem kérdéseit együtt kezelje a digitális gazdaság, a digitális kultúra más szempontjaival.

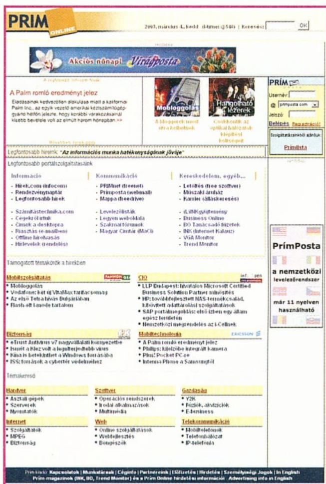




Az olyan lehetőségek, mint az egyéni-egyedi vagy közösségi felhasználói profilok kialakítása, a közösségi szűrési technológiák alkalmazása és a perszonalizációs lehetőségek felkínálása csak akkor valósíthatók meg, ha valamilyen mértékben „meg tudják fogni", képesek anonim módon azonosítani a felhasználókat. Tehát valamit valamiért! Vagy használhatóbbá, személyesebbé, megműveltebbé, szűrtebbé akarjuk tenni az információs dzsungelt, de akkor szükség van arra, hogy tudjanak rólunk valamit, vagy teljesen láthatatlanok, rejtőzködők akarunk maradni, de akkor valóban teljesen elérhetetlenek leszünk a szolgáltatók számára.

* * *

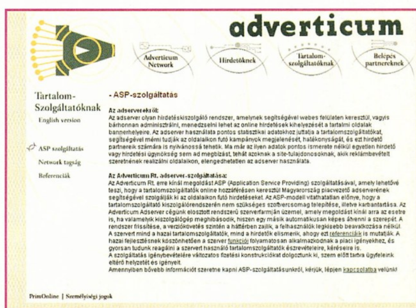
A cookie-technológiával kapcsolatban lapunk kiadója, a Prím Média is szerzett különféle tapasztalatokat. Eleinte érzékeny lelkű fejlesztőink – mind az Adverticum Adserver, mind a Prímposta fejlesztése közben – elzárkóztak a cookie-k alkalmazásától, és a személyiségi jogok védelmét a kiadó üzleti megfontolásait érvényesítő érzéketlen, merkantilista szemlélettel is szembehelyezték.
A szigorú elvek feladását a Prímposta esetében egy biztonsági probléma kényszerítette ki. Kiderült,



hogy ha egy HTML formátumban küldött levél külső szerverről letöltendő képet tartalmaz, akkor annak letöltése közben a külső kiszolgáló hozzájuthat az adott postafiók tulajdonosának jelszavához. Ezt a biztonsági rést pedig csak egyféleképpen lehet kivédeni: ha a postafiók azonosítása ilyenkor nem a személyes adatokkal, hanem cookieval történik. Ma a Prímposta bejelentkezéskor megkérdezi a felhasználótól, hogy a nagyobb biztonság érdekében engedélyezi-e a cookie-kat, s ha nem, akkor az előbb említett esetekben, vagyis HTML-be ágyazott képeknél azok nem töltődnek le a külső szerverről, nehogy a biztonsági rés kinyíljon.

Ugyancsak sok vitát váltott ki házon belül, hogy szabad-e az Adverticum Adservernek cookie-technológiát alkalmaznia. Nélküle azonban még azt sem lehet tudni, hogy a ma már napi 15-20 millió adview-t közvetítő kiszolgáló összességében hány egyedi felhasználóhoz jut el, hányan látják ezeket a hirdetéseket. Cookie alkalmazásával viszont nemcsak az úgynevezett session számolható, hanem újfajta kampányszervezésre is mód nyílik. Az írott és elektronikus sajtóból átemelt médiamixet az online marketingben felválthatja a közönségmix: vagyis idővel nem a site arculata határozza meg a rajta lévő hirdetést (a Port.hu-n DVD-lemezek, a Prim.hu-n számítástechnikai cégek, a Portfolio.hu-n bankok), hanem maga a látogató! A pénzember akár a moziműsor olvasgatása közben is „portfóliós" hirdetést kap, míg ha Renault autókra gerjed, akkor a Prímen is ezt kínálják neki, nem pedig callcenter-szoftvert.

A veszély persze éppen az adservereknél a legnagyobb. Ha egy kirdetéskiszolgáló nemzetközi szinten is kapcsolatba kerül az internetezők többségével, akkor idővel a csábítás nagy lehet, és a DoubleClicket is csak a közfelháborodás (no meg az esetleges presztízs- és annak nyomán az üzleti veszteség) tartotta vissza tudásának értékesítésétől. De éppen a példa mutatja, hogy a cookie olyan, mint a technika minden áldása és átka: szabadjára engedve rombolásra is alkalmas, ám a kijelölt mederben tartásával, a cégekre kényszerített ésszerű önkontrollal, végül pedig az egyén védekezési lehetőségének megteremtésével és teljes mértékű biztosításával a pozitív oldal kerülhet fölénybe.



Április utolsó hétvégéjén:

Dísznövény 2003 Szakkiállítás és Vásár

Idén már mesekert is várja a gyermekeket

2003. február 1-jétől látogathatók, és folyamatosan aktuális információkkal gazdagodnak a több mint tízéves múltra visszatekintő Dísznövény 2003 Szakkiállítás és Vásár weboldalai: a www.disznovenykiallitas.hu és a disznoveny.kertpont.hu.

A rendezvény helyszíne a **Szent István Egyetem Budai Arborétuma** (Budapest XI., Villányi út 37.), időpontja pedig a hagyományokhoz híven április utolsó hétvégéje, vagyis **2003. április 25–27., péntek–vasárnap.** A kiállítás reggel 9-től délután 18 óráig tart nyitva.

A kiállítók és árusítók között elsősorban **dísznövényesek, kertészeti profilú cégek és magánvállalkozók** jelennek meg, de évek óta bemutatkoznak a **kertépítéshez kapcsolódó termékeket és szolgáltatásokat kínáló vállalkozások** is. Így a dísznövény- és faiskolák mellett képviseltetik magukat a kertépítők, a kerti berendezéseket, bútorokat, kültéri fajátékokat, különböző öntözőrendszereket, valamint kerti kerámiákat gyártó és forgalmazó cégek. Az országos hírű rendezvényt idén is az **ASSA Tervező Kiadó és Szolgáltató Kft.** szervezi (tel./fax: 365-0894, web: **www.assa.hu**, e-mail: **krebecz@bonline.hu**).

2003-ban az eddiginél is több érdekességre számíthatnak a látogatók. Három újdonságra külön is felhívjuk a figyelmet:

1. A Ménesi út Szüret utcától kezdődő mintegy kétszáz méteres szakaszán **mesterek utcáját** alakítunk ki, ahol a kézműves mesterségek képviselői várják a látogatókat.

2. A felső arborétumban idén első alkalommal **mesekert** nyílik, ahol a gyermekek kertészmérnök-hallgatók irányításával **ismerkedhetnek a kertészkedés örömeivel.** Az erre a célra kialakított területen kis ásókkal, kapákkal, talicskákkal foglalatoskodhatnak a csöppségek, de arra is lehetőség nyílik, hogy az itt cserepekbe, balkonládákba ültetett növényeket a szülők megvásárolják, és gyermekeik a kertészkedést otthoni kertjükben folytassák. Természetesen jelen lesznek a szükséges kellékeket (játékszerszámok, palánták, virágok, termőföld) árusító kereskedők is. És amelyik gyereket nem csábítja a kertészkedés öröme, az **csuhézást, üvegfestést** vagy egyéb **kézművességet** választhat magának. Közben a szülők a mesekertben kialakított pihenőparkból gyönyörködhetnek csemetéik „örömködésében" és a virágba borult arborétum növénycsodáiban.

3. Harmadik újdonságunk a különleges belső információs rendszer: a rendezvény forgalmas pontjain felállított „infoasztaloknál" jól felkészített hostessek várják az érdeklődőket. Idén először **programfüzet** is napvilágot lát, amelyben nemcsak a kiállítók adatai találhatók meg, de a tájékozódáshoz szükséges térkép, részletes ismertető a különböző helyszíneken szervezett programokról, továbbá **száz jó tanács** a kertészkedéshez. A kiadvány 2003. április 10-én jelenik meg, ám már február 10-étől megrendelhető 300 forintos áron a szervező ASSA Kft.-nél, de korlátozott példányszámban megvásárolható lesz a rendezvény információs asztalainál is.

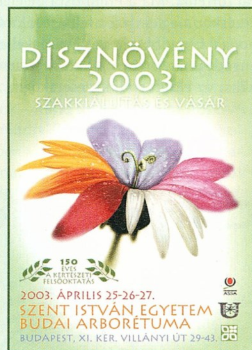
Ami tavaly is bevált: idén ismét működtetjük a 2002-ben indított, nagy népszerűségnek örvendő **csomagküldő szolgáltatásunkat**, amelynek segítségével 800 **forintért Budapest egész területén házhoz szállítjuk az itt vásárolt termékeket.** Így a gépkocsi nélkül érkező látogatók is nyugodtan bevásárolhatnak.

A kiállítás ideje alatt a nagyközönség részére szórakoztató kísérőprogramokat, például **divat- és virágkötészeti bemutatót, borkóstolót** stb. is szervezünk – a részletekről a programfüzetből tájékozódhatnak az érdeklődők.

Végezetül pedig egy praktikus tanács: a várható nagy érdeklődés miatt javasoljuk, hogy a Villányi úti főbejárat mellett vegyék igénybe a Ménesi úti „mesterek utcájánál" kialakított bejáratot is (Szüret utca – Ménesi út sarok).

Dr. Schmidt Gábor
(a Szent István Egyetem tanára, tanszékvezetője)

Krébecz József
(az ASSA Kft. ügyvezetője)



Menj a víz alá!

Nem a búsba vagy még rosszabb helyre akarjuk küldeni olvasóinkat a megszokottnál némileg választékosabban, hanem valóban a víz alá, hiszen amióta a magyar utazási irodák felfedezték a Vörös-tenger vagy az Adria mélyén rejlő lehetőségeket, egyre több honfitársunk indul búvárkodni, ismerkedni a tengerszint alatti világgal.

Merülés előtt azonban be kell szerezni a **megfelelő felszerelést**, és ezt kínálja az első magyar internetes búváráruház a **www.divex.hu** címen. Az oldal szép grafikája, a sok hasznos ismeret azoknak is élmény, akik még csak fontolgatják, hogy vegyenek egy mély levegőt...

Két márkaképviselet alapította a **Divexet 2000-ben**, és a cég működésének első lépéseként mindjárt **szakáruházat** nyitottak a búvároknak, akkor még valódi falakkal, valódi kosarakkal és valódi – nem internetes – címmel (**1039 Budapest, Heltai Jenő tér 15.**). Az üzlet könnyen áttekinthető eladótere került most fel a webre, ahol nemcsak azt látja a vevő, hogy **mi mennyibe kerül**, hanem azt is, hogy miből **mennyi van éppen raktáron**. A gyakorlott merülőkön kívül érdemes betérniük a kezdőknek és az úgynevezett skin-diving szerelmeseinek is, vagyis azok úgyszintén bevásárolhatnak az első magyar internetes búvár-áruházban, akik egyszerűen csak egy **uszonnyal**, **pipával**, **búvárszemüveggel** szeretnék szemrevételezni a víz alatti világ kincseit.

Ráadásul a kezdők hasznos tanácsokat kaphatnak, hiszen már az úgynevezett **ABC-felszerelést** is érdemes megfontoltan kiválasztani. Például a maszkokról jó tudni – és most idézünk az oldal tanácsadó részéből –, hogy „olyan maszk nem létezik, amely minden arckarakterhez egyformán illeszkedik, így ne légy csalódott, ha több modellt is fel kell próbálnod, mielőtt megtalálod a számodra legmegfelelőbbet". Ezután pedig sorakoznak a jó tanácsok a megfelelő maszk kiválasztásához, köztük olyanok is, amelyek a szemüvegeseknek külön megsúgják, hogy mit tegyenek...

Az oldal **tanácsadó** részét persze azok is lapozgathatják, akik már a komolyabb felszerelési tárgyaknál tartanak, például a búvármellénynél... „A búvármellény kiválasztásánál nagyon sok szempontot kell figyelembe venni. Az alapvető szempontok közé tartozik a **búvár testfelépítése**, valamint a **búvárruha típusa**. A legfontosabb, ami meghatározza választásunkat, **a merülés típusa és célja**. Amennyiben évente csak egy-egy alkalommal merülsz, és azt trópusi vízben teszed, számodra egy alapmodell a legideálisabb." Persze itt nem ér véget a dolog, mert következik az, hogy mikor kell hátlebegtetős búvármellény, milyen a jó háttámla, szereljük-e fel octopus inflátorral a búvármellényünket, vagy ne szereljük...

Na, itt kezdünk azokba a mélységekbe merülni, amelyekbe én már búvárfelszerelés nélkül nem merészkednék, azért gyorsan elmondom még, hogy a hasznos tudnivalók természetesen nemcsak a mellényre, hanem minden tartozékra vonatkozóan elolvashatók, és ha kiművel-tük magunkat, akkor be is vásárolhatunk. **A hatékony eligazodást kereső segíti.** A kosár telepakolása után egy adatlap kitöltésével küldhetjük el rendelésünket, amelyet az áruház telefonon ellenőriz, pontosít, majd egyezteti velünk a házhoz szállítással kapcsolatos kérdéseket. Ezután pedig nincs más dolgunk, mint irány a tenger: **mehetünk a víz alá!**

a mi MacLink

Magyar Címtár

Mint azt már többször megírtuk, a Magyar Címtár havi termésével semmiképpen sem azt akarjuk megmutatni, hogy mik készültek az elmúlt hónap alatt, ennél ugyanis jóval több weboldal születik mindennap, a havi szaporulatot tízezres nagyságrendűre becsülnénk. Ugyanakkor az, hogy milyen címeket regisztráltak egy hónap során a MaCi-ba (http://prim.hu/maci), jól demonstrálja, hogy milyen sokrétű a magyar online tartalom, folyamatosan készülnek a céges, a szórakoztató, a szolgáltató vagy éppen a közösségi honlapok. E havi példatárunk:

A

Aktuális nyereményjátékok
http://www.nyeremenyjatek.lap.hu

AlphaNexus Kft. Pécs
http://www.alphanexus.hu

Alpyx - Ipari Alpintechnikai és Kereskedelmi Bt.
http://www.alpyx.hu

Áruszállítás
http://www.aruszallitas.hu

Ashanti Bútor Rt.
http://www.wb.hu/ashanti

B

BeautyEffect
http://www.beautyeffect.hu

Bento Futárszolgálat
http://www.wb.hu/bento

C

Carmen Online
http://www.carmen.hu



Chronoweb
http://w3.externet.hu/~marton/index.html

Cibakháza
http://wb.hu/cibakhaza

D

Dj
http://www.dj.lap.hu

E

Elefánt bútorház
http://www.elefantbutorhaz.hu

Élim Kft.
http://wb.hu/elim

Ezüst ékszer
http://www.ezustekszer.hu

F

Fordító
http://www.konok.ini.hu

Fresh Mode Kft.
http://www.wb.hu/freshmode

Frigolux Rt.
http://www.frigolux.hu

G

GlobalChat.hu
http://globalchat.hu

Groteszk Kreatív Társulat
http://www.groteszk.hu

H

Hanka Média
http://www.hanka.hu

Herbáció - növénybarátoknak
http://www.herbacio.hu

Hetey és Társa Bt.
http://wb.hu/hetey

Hobbi
http://yukka.mikrozona.hu

Honda
http://www.hondanet.hu

Hycomat TLC
http://kooszola.fw.hu

I

Ingatlan Panoráma
http://www.ingatlanpanorama.hu

ITC Kulcsár Kft.
http://www.wb.hu/itckulcsar

J

Járműjavítás
http://www.jarmujavitas.hu

JoCeEe Online 2003
http://free.x3.hu/joceee/index.html

K

Katlan - hegymászó-, túra- és szabadidő-bolt
http://www.katlanvilag.hu

Képeslapok
http://narancs.com/kepeslap.shtml

Korona fehérnemű-készítő
http://www.wb.hu/furdoruha-fehernemu



L

Las Ketchup
http://www.lasketchup.lap.hu

M

Maraton Árnyékolástechnika Kft.
http://www.wb.hu/maraton

Márkák, termékek
http://www.termekmarka.lap.hu

Materiál-Plastik Műanyagipari és Kereskedelmi Kft.
http://www.materialplastik.hu

Mikrohullámú hírközlés
http://www.mikrozona.hu

Mobilteló GSM
http://www.mobiltelo.hu

Montoya
http://montoya.hu

MÚOSZ Online Szakosztály
http://muon.freeweb.hu

N

Narancs Társalgó - chat
http://narancs.com

Németország
http://www.nemetorszag.lap.hu

Notesz
http://www.koros-torok.hu/notesz

O

Officina '96 könyvkiadó - könyváruház
http://www.officina.hu

Országos Településinformációs Rendszer
http://www.falvak.hu

Otrosinka Tibor
http://www.extra.hu/otirt

Otrosinka Tibor
http://www.otirt.ini.hu

P

PÁ-JA Kft.
http://www.pa-ja.hu

Pollák Antal Műszaki Szakközépiskola
http://www.pollak.sulinet.hu

Prága
http://www.praha.hu

R

Rábakész Kft.
http://www.wb.hu/rabakesz

Rádió
http://www.radio.lap.hu

S

Shakira
http://www.shakira.lap.hu

Siró Béla
http://bsiro.honlapja.com

Sliders sci-fi
http://scifi.xmoon.hu

Solya
http://www.solya.hu

Somogyi's SmartSite
http://www.sss.hu

Szállásfoglalás
http://www.falutur.hu

T

Társkereső
http://www.ybs.hu

Termicon Rt.
http://www.termicon.hu

Texem Emeléstechnika Szolgáltató és Kereskedő Kft.
http://wb.hu/texem

Topcégek
http://www.topceg.lap.hu

Tüzeléstechnika
http://www.tuzelestechnika.hu

TVN-FreeMail
http://www.tvn.hu

V

VoxhumanA
http://free.x3.hu/voxhumana

Z

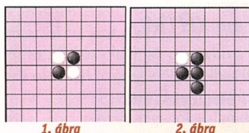
Zöld zóna
http://zold.mikrozona.hu

Zöldkártya
http://www.greencard.hu

Reversi a neten

Láng Attila D. / lad@rentahost.net

A népszerű játékoknak gyakran sok nevük van. Ennek is. Hívják fordítgatósnak, Othellónak, színcserélőnek, fonákollósnak és ki tudja, még mi mindennek.


1. ábra 2. ábra

Lássuk először is a szabályokat! Van egy **8x8-as tábla**, éppen olyan, mint a sakké, de általában **egyszínű**. És van **hatvannégy figura**; korongokat szokás használni, amelyeknek a két oldala más-más színű. Játék közben sokszor fognak színt cserélni. A kezdőállást az **1. ábra** mutatja, négy korongot tettünk le úgy, hogy mindkét játékos színét kettő-kettő viseli.

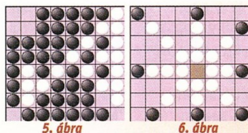
Úgy léphetünk, hogy lerakunk egy korongot a saját színünkkel fölfelé valamelyik üres mezőre, s egyúttal megfordítunk egyet az ellenfél korongjai közül. Megfordítani azt lehet (és kell is), amely az éppen letett és valamely már lent lévő saját korongunk között van, egyenes vonalban, vízszintesen, függőlegesen vagy átlósan.

Ha például a fekete kezd, akkor annak a négy mezőnek bármelyikére tehet, amely az egyik fehér alatt vagy mellett található. Ha például az alsó fehér alá tesz, akkor ez a fehér meg is fordul, és a **2. ábrán** levő állást kapjuk. Erre fehér úgy válaszolhat, hogy a most letett korongunktól jobbra rak le egyet, s ezzel visszafordítja az előbb elcsaklizott fehéret (**3. ábra**).

A játék egy későbbi szakaszát mutatja a **4. ábra**. Fehér lépett a jobb felső sarokba, megfordítva ezzel az átlósan mellette levő egy darab korongot. Most fekete nem tud lépni, hiszen az egész táblán egyetlen üres mező található, amely fehérrel szomszédos: a bal alsó sarok, ám oda téve sem tud megfordítani semmit. Passzolnia kell tehát. (Passzolni csak akkor szabad, ha muszáj.) Ismét fehér lép, a jobb szél felső üres mezőjére tesz, ezzel megfordítja a jobb oldal összes feketéjét, és még egyet átlósan (**5. ábra**).

A játékot az nyeri meg, akinek a tábla betelтével több korongja van, avagy aki még ezt megelőzően az ellenfél utolsó korongját is megfordítja. Akinek ugyanis nincs korongja a táblán, az hiába tenne bárhova, nem tudna megfordítani semmit.

A **6. ábra** arra a kérdésre ad választ, hogy mi az a legnagyobb korongmennyiség, amelyet egyszerre meg lehet fordítani. Ha az ábrán látható helyzetben fekete a besötétített mezőre tesz, mind a tizenkilenc fehér megfordul.


5. ábra 6. ábra

Eddig az elmélet, most nézzük, mit tud a net reversifronton!

Lehet reversizni az Index játékoldalán (**gamer.index.hu**), de mivel onnan a múlt hónapban már hoztam képet az amőbáról, most inkább a Yahoo!-ra nézek be, ahol szintén lehet online játszani. Íme, egy kép a játékszobából (**7. ábra**); a partit végül sötét nyerte. Magam nem próbáltam játszani, mert ottjártamkor a net rettentően lassúnak bizonyult.

Hoztam képet a **Darkfish.com** reversijéről is (**www.darkfish.com/turncoat/Turncoat.html**), ahol csak a szerver ellen lehet játszani. A **8. ábra** azt az érdekes pillanatot ábrázolja, amikor a feketét irányító gép szarvashibát követ el: a jobb alsó sarok fölötti mezőre rakva átengedi nekem a sarkot, ezzel elveszítve a partit.

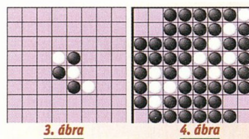


7. ábra

A reversi ugyanis a **szélek** és a **sarkok** játéka. A széleken lévő korongokat csak egy irányból lehet megfordítani, a sarkokon lévőket pedig sehogy. Aki megnyer egy sarkot, megszerezheti a tábla jókora része fölötti irányítást. Minél korábban, annál inkább. A Darkfish.com által elkövetett hiba csúfos vereséghez vezetett: 57:0-ra nyertem, s a tábla még be sem telt.

Persze a reversinek is vannak változatai. Játszhatjuk hárman vagy többen is, ilyenkor el kell dönteni, hogy lehet-e egy irányban több ellenfél korongjait is megfordítani, vagy sem. Lehet **„falakat"** beiktatni a táblára, olyan mezőket, ahová tilos tenni, vagy **„egyenes"** állásból kezdeni, azaz úgy, hogy a négy kezdő korong közül az azonos színűek nem sarokkal, hanem oldallal érintik egymást. Lehet változtatni a tábla méretén: 4x4-estől kezdve akármekkora lehet. Van **„tóruszreversi"**, ahol a tábla szélei nem szélek, hanem azokon keresztül is lehet játszani. Érdemes kipróbálni – nincsenek sarkok, nincsenek szélek, oda a biztonságos, meleg kuckó...


8. ábra


3. ábra 4. ábra

Novák Áron /aaron@szentimre.hu

A jövő technológiái (II.)
Az XHTML 1.1-es ajánlás

Az előző részben felvázoltuk a web jövőjét jelentő szabványokat. Most az XHTML 1.1-es ajánlást vesszük górcső alá, és megnézzük, hogyan tudunk már ma XHTML-oldalakat gyártani.

Mielőtt belemennénk a részletekbe, próbáljuk megválaszolni azt a kérdést, hogy mi értelmük az újabbnál újabb HTML-szabványoknak. A programozóknak szánt válasz: az újabb ajánlások abba az irányba haladnak, hogy a programok számára egyre egyszerűbb lesz a HTML-kódot írni és olvasni. Nekünk pedig az egyre egységesebbé váló jelölőnyelvvel egyszerűbb lesz dolgozni. Vegyük csak a formázó címkék - pl. <font>, <center> stb. - esetét, amelyek teljesen helytelenek az új szabványban, helyettük CSS-stíluslapokat használunk. Természetesen a régi böngészők is meg tudják jeleníteni az új oldalakat. Mint az előző részből kiderült, sok előny származik abból, ha XML-szerűvé teszik a HTML-szabványt.
Az XHTML-oldalak készítéséhez a HTML 4.1-es szabvány a kiindulópont. Az XHTML megalkotásakor egy jól strukturálható, de kinézetében teljesen a stíluslapoktól függő dokumentumtípus létrehozása volt a cél. A meglévő HTML 4-dokumentumokat könnyedén át lehet alakítani XHTML formátumúra, csupán az XML-szintaxis szerint kell újraírni (ehhez útmutatót a **www.w3schools.com/xhtml/xhtml_howto.asp** címen találhatunk). A formai követelmények az előző részben olvashatók, de nyilvánvalóan nemcsak formai változtatások történtek a HTML 4-hez képest. Olvashattunk a MathML-ről az előző részben: a MathML-kódokat minden további nélkül bele tudjuk rakni az XHTML-be. S a többi hasznos, XML alapú dokumentumra is igaz ez.

Egy egyszerű példa

Lássuk végre az XHTML-kódot! A HTML-t ismerők számára nem újdonság:

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>
<!doctype html public "-//w3c//dtd xhtml 1.1//en"
"http://www.w3.org/tr/xhtml11/dtd/xhtml11.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
xml:lang="hu" >
<head>
 <title>Első XHTML 1.1 oldalunk</title>
 </head>
 <body>
  <p>Ez egy bekezdés <a href="http://valami.hu">ez
egy link</a></p>
 </body>
</html>
```

Nyilvánvaló, hogy alapjában véve ez az egyszerű dokumentum mindenben hasonlít egy HTML 3.2-es oldalra, kivéve az első három sort. Persze ma már ennél bonyolultabb oldalakat szoktunk készíteni. Csináljunk egy olyat, amelyen piros szöveg és egy vízszintes vonal található, mert ekkor már megjelennek a különbségek. A megoldás XHTML 1.1-ben és HTML 3.2-ben:

XHTML-változat

```
<?xml version="1.0" encoding="iso-8859-2"?>
<!doctype html public "-//w3c//dtd xhtml 1.1//en"
"http://www.w3.org/tr/xhtml11/dtd/xhtml11.dtd">
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml"
xml:lang="hu" >
<head>
<title>Első XHTML 1.1 oldalunk</title>
<style type="text/css">
#piros {color:red}
</style>
</head>
<body>
<p id="piros">Ez egy bekezdés</p><hr />
</body>
</HTML>
```

HTML 3.2-változat

```
<!Doctype HTML public "-//w3c//dtd HTML 3.2
final//en">
<HTML >
<head>
<title>első HTML 3.2 oldalunk</title>
```

```
</head>
<body>
<p><font color="red">ez egy
bekezdés</font></p></hr>
</body>
```

Ebben a példában a formai változásokon látszik, hogy a szövegek formázásához már csak a CSS-t használhatjuk. A CSS ismertetése nem célja ennek a cikknek, további információkért lásd a webes hivatkozásokat. Feltűnhet, hogy a HTML 3.2-es oldalnak rövidebb a kódja. Igen, ilyen egyszerű oldalnál tényleg előfordulhat ilyesmi. De hadd hívjam fel a figyelmet arra, hogy a stíluslapnak köszönhetően ahhoz, hogy pirossá tegyünk valamit, a címkének csupán az id-jét kell módosítani (a címke kifejezést használom arra, ami az angol szakszövegekben tagként szerepel), míg a régi HTML-ben a fontcímkét kellene másolni mindenhová. A hosszabb dokumentumban kisebb kód is elérhető az XHTML-lel (ezt már a HTML 4 is tudta).

Tanácsok a megvalósításhoz

A „style" attribútum az XHTML 1.1 leírása szerint érvénytelenített, de a W3C HTML-ellenőrző oldala (**validator.w3.org**) nem figyelmeztet, ha ezt használjuk, ráadásul a böngészők is jól jelenítik meg. Tehát a <hr style="color:red"> használatára vonatkozóan azt tanácsolom, hogy nyugodtan alkalmazzuk, amíg a W3C HTML-ellenőrzője nem találja azt hibásnak. A HTML 4 nyelv sem engedte meg, hogy szöveget bárhova beírjunk az oldalba, és ez itt is így van. Ezért a <body>Valami szöveg</body> kódrészlet teljesen hibás. A szöveg XHTML-modul határozza meg azokat a címkéket, amelyek tartalmazhatnak szöveget (text container). Ilyen például a p, span, div, pre, code, h1-h6 stb. Jó tudni, hogy csak és kizárólag a következő formázócímkék érvényesek: b, big, hr, i, small, sub, sup, tt. A **www.w3.org/tr/xhtml-modularization/abstract_modules.html#s_legacymodule** oldalon megnézhetjük, hogy mely címkék érvénytelenek az XHTML-ben. Gondolom, az olvasók közül sokan PHP-t használnak weboldalaikhoz. Mint láthattuk, a PHP a <? ?> címkékkel választja el a programkódot a jelölőnyelvtől. De hát itt a fejlécben is éppen ez található. Ezért aki PHP-vel hoz létre XHTML-oldalakat, annak javasolom, hogy a programozási nyelv kiírató parancsát használja az első sor HTML-oldalra történő beírására. Persze létezik egyszerűbb megoldás is: bár a W3C XHTML-mintaoldala tartalmazza ezt az első sort, valójában nem kötelező a megadása, csupán ajánlott a használata.

Összegzés

Mint láthatjuk, az XHTML önmagában nem tesz csodát, csupán egyszerűsíti a WYSIWYG (azt kapod, amit látsz) szerkesztők készítőinek életét, mivel az oldalnak szigorúbb szabályok szerint kell felépülnie. Ma már a vezető böngészőgyártók felkészültek az XHTML-oldalak megjelenítésére (lásd **www.webstandards.org/act/campaign/buc**). Egész nyugodtan átalakíthatjuk meglévő oldalainkat XHTML-szabványúra, látogatóink észre sem fogják venni. De miért dolgoznánk egy újabb szabványra való átállásért? Az előző részben felsorolt csupa ígéretes W3C-szabvány miatt, mint amilyen a Ruby, az SVG, a MathML és a Smil.

Persze az is lehet, hogy a cikk elolvasása után még nem vagy meggyőzve a szabványok betartásának szükségességéről. Hogy lásd, mindez nem csupán az én elképzelésem a web jövőjéről, nézd meg az alábbi oldalakat: **www.webstandards.org**, **www.mozilla.org/projects/tech-evangelism**, **www.geocities.com/siliconvalley/horizon/5235/hh2/index2.html**. A következő részben tovább vizsgáljuk a szabványokat, és végre több újdonság is terítékre kerül. Addig is ajánlom a W3schools oldalát (**www.w3schools.com/default.asp**), ahol leírások, útmutatók és tesztek találhatók a HTML, XHTML, CSS, SQL, DOM, WAP stb. témájában. Webfejlesztőknek igazi csemege.

Kapcsolódó webcímek:

www.w3c.org - A World Wide Web Consortium oldala
validator.w3.org - A HTML ellenőrző oldala
www.w3.org/tr/xhtml11 - Az XHTML 1.1-es ajánlás
www.w3.org/tr/xhtml-modularization/abstract_modules.html - Az XHTML-modulok leírása
www.w3c.hu/forditasok/xml_10_pontban.html - Az XML lényege 10 pontban összefoglalva
www.w3schools.com/xhtml - Forrás az XHTML további megismeréséhez
www.w3schools.com/css/default.asp - Útmutató a stíluslapokhoz

F. Fülöp Hajnalka

Honlaptervezés

Ergonómiai irányelvek a gyakorlatban

Az előrejelzések szerint a világhálón található oldalak száma 2005-ig eléri a 200 milliót, az internethez pedig a különböző eszközökkel körülbelül 500 millió felhasználó fog hozzáférni. Ha a hazai internetezők száma nem is emelkedik ilyen drasztikusan, a holnapfejlesztők mindenesetre jobb, ha felkészülnek a látogatók „rohamára". Már csak azért is mondjuk ezt, mert a honlapkészítés szinte gyerekjáték a piacon kapható, illetve a szabadon használható (shareware, freeware) programok segítségével. A könnyen kezelhető és egyszerű szoftverek mellett azonban jó, ha ismerjük a honlapok és azok látogatóinak vizsgálatával foglalkozó tudományos kutatók gyakorlatban is használható tapasztalatait, megállapításait.

Idő, használhatóság, keretek

A felhasználók többnyire **határozott céllal** keresnek fel egy-egy weboldalt, ezért nagyon rossz néven veszik, ha valami vagy valaki hátráltatja őket céljuk elérésében. Akadályozó tényező például a **várakozás**, az alábbi számok szemléltetik, hogy mennyire:

- **0,1 másodperc:** az „azonnali válasz" élménye;
- **1 másodperc:** „a megszakítottságérzés" határa;
- **10 másodperc:** a „fenntartott figyelem" határa.

A kutatók szerint ez idő eltelte után a felhasználó **mással kezd foglakozni**. S ne feledjük, a konkurens oldalak csupán egy egérkattintásnyira vannak!
Mégis **mit tehetünk**, hogy a látogatóink ne hagyjanak el bennünket? Alapelv, hogy **minél több sikerélményt nyújtsunk** vendégeinknek, lehetőleg **minél gyorsabban**. Ehhez az ún. **maximális lapméretek** betartása a legfontosabb, vagyis:

A kapcsolat módja	1 másodperces válaszidő esetén	10 másodperces válaszidő esetén
Modem (56 kbps)	6 kB	60 kB
ISDN (64 kbps)	7 kB	70 kB
Széles sáv (100 Mbps)	100 kB	1 MB

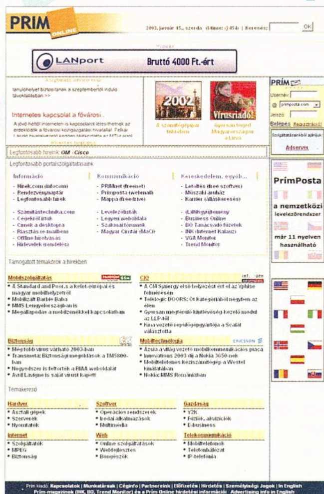
Forrás: BME Ergonómiai és Pszichológiai Tanszék

Az időtényező mellett a **honlapok használhatósága** is nagyon fontos szempont a látogatók megnyerése érdekében. Magyarországon a **Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Ergonómiai és Pszichológiai Tanszéke** foglalkozik a honlapok használhatóságának vizsgálatával, és ők azok, akik tudományos módszerekkel is kutatják ezt a szakterületet (**www.erg.bme.hu**).

Nemrégiben az **Officeworld 2002** elnevezésű, irodatechnikai és bútortrendekről szóló kiállítás keretében megrendezett konferencián *Izsó Lajos* tanszékvezető-helyettes, egyetemi docens beszélt arról, hogy melyek is a **honlaptervezés** előtt tisztázandó kérdések:
Kik tartoznak a felhasználói célcsoportba?
Mi a honlap tárgya?
Milyen típusú feladatokat kell a felhasználóknak végrehajtaniuk (űrlapkitöltés, fényképnagyítás stb.)?
Hogyan jelezzük a honlap megjelenését?
Hogyan és milyen gyorsan válaszolunk a kérésekre?
Hogyan történik a szerkesztés és a frissítés?
Hogyan mérhető a honlap hatékonysága?

http://bmfab.iaeste.hu

tippje Link



Mindezeken túl **néhány irányelvet** okvetlenül szem előtt kell tartanunk, amikor honlapot tervezünk. **Hatékony és frappáns** kezdőoldalt kell készítenünk, majd a további oldalakat is gondosan meg kell terveznünk! **Könnyen olvasható szöveget** kínáljunk a legkevésbé sem zavaró háttérrel! **Emeljük ki a linkeket**, ez ma már alapelvárás! Tervezzük meg az oldal **struktúráját** és a navigációs eszközöket! Honlapunk **legyen elérhető** a különböző böngészőkkel, gondolnunk kell a különböző szoftverekre! **Kedves gesztus**, ha a látogatót emlékeztetjük az elkezdett feladat (pl. **letöltés, nyomtatás** stb.) befejezésére. Fontos a **visszajelzés** biztosítása, a felhasználó így azonnal érezheti és élvezheti a korlátok nélküli **kommunikáció** lehetőségét. Gombnyomásnyira van tőlünk a világ: egyértelműen és világosan meg kell határoznunk a **nyomógombok** funkcióit! Lehetőleg **kerüljük a zavaró kereteket**, számuk ne haladja meg a 3-4-et! Ha nem keretes megoldást választunk, akkor legyen ún. navigációs link valamennyi oldal tetején és alján! A **honlaptérkép** (site map) elengedhetetlen minden site-tervezésnél, hiszen ebből kiderül az adott oldal **hierarchiája, felépítése**.



Tartalom, oldaltervezés

Egy *Nielsen* nevű kutató hívta fel a tudományos és internetező világ figyelmét arra, hogy a weben a felhasználók alapvetően a **tartalomra figyelnek**, kerülik a navigációs eszközöket, bár sokszor nem igazán tudják, hogy hol vannak a website információtömbjében. Nielsen 2000-ben közzétett megállapításai szerint a honlap látogatói erősen **célvezéreltek**, csak arra figyelnek, amit előzőleg is kerestek, és nem igazán érdeklik őket a **számukra jelentéktelen elemek** (pl. a reklámok, logók, szlogenek). Ha az oldal nem a meghatározott cél felé viszi őket, akkor gyorsan távoznak a „vissza" nyomógombbal, és ugyanígy tesznek, ha számukra érthetetlen elemmel találkoznak: megismerés helyett a **menekülés, elkerülés** technikáját alkalmazzák.

Nagyon kényes kérdéshez érkeztünk: az egyik legnehezebb feladat az egyes oldalak **megfelelő összeállítása**, megkomponálása. Itt is a legfontosabb a **gyorsaság**, vagyis hogy gyorsan letölthető, illetve **kinyomtatható** legyen az adott oldal. Ehhez célszerű **külön linket** készíteni, ahogy azt legnagyobb örömünkre a **prim.hu** (és a legtöbb online hírújság) híreinél tapasztalhatjuk. A legjobb az **egy képernyőn** megjelenő, **egy csoportba** tartozó (moduláris) információ közzététele, de egy oldal semmiképpen se legyen 3-4 képernyőnyi nagyságnál nagyobb! **A kicsi szép!** Az örök megállapítás most a kiegészítő grafikai díszítő- és egyéb reklámanyagok közlésére vonatkozik, amelyek sokszor túlzott mértékben kerülnek fel a lapokra, és ezzel **áttekinthetetlenné** teszik azokat. Ugyanilyen rossz a túl üres, **„híg"** lapok használata is: a **kihasználatlan felületek** szintén feszültséget keltenek a látogatóban.

Tehát **legalább a felhasznált terület felét** a tartalomra kell fordítani, de ha lehet, az arány inkább 80% körüli legyen!

Honlaptervezés

F. Fülöp Hajnalka

Járatlan utakon bolyongó felhasználó

A weben – annak természetéből fakadóan – **a felhasználó saját maga határozza meg haladási irányát** az egyes lapok között, és ezáltal olyan útvonalat is bejárhat, amelyről a tervező nem is álmodott.
A webtervezőknek ezt is figyelembe kell venniük, és el kell fogadniuk, hogy **a navigációt a látogató felügyeli**. (Ellentétben például a hagyományos grafikus felhasználói felületek – GUI: **Graphic User Interfaces** – tervezésével, az internet olyan gyorsan változik, hogy a tapasztalatok feldolgozására és a tervezési irányelvek kiérlelésére nincs idő.)



Akadnak olyan felhasználók, akik azt is elvárják egy-egy (leginkább üzleti célú) honlaptól, hogy szinte **kézen fogva vezesse őket** a kívánt termék, illetve szolgáltatás megtalálásáig, és természetesen mindenről **részletes információt** nyújtson. Így a világhálóra feltett adatbázisból mondjuk az ügyfél- vagy vevőszolgálaton keresztül **szinte észrevétlenül** sétálhasson át a cég vagy áruház központjába, kapujába.

Ezen a téren azonban még van mit fejlődniük a hazai cégeknek, egyelőre legtöbbjük beéri azzal, hogy a holnapjára felteszi **e-mail címét és telefonszámát**, s várja a megkereséseket.

Platformfüggetlen tervezés

Mit tegyen a honlaptervező, ha valamennyi látogatójának szeretné felkínálni az információit? A válasz: **több platformra kell tervezni**e! Mert amíg a hagyományos (nem hálózatos) grafikus felhasználói felületek esetében az alkotó az összes képpontot maga programozza, és bizonyos lehet abban, hogy minden pontosan úgy jelenik meg a felhasználó képernyőjén, mint az övén, addig a weben ez nem így történik.
A korábban oly frappánsnak tűnő jelszó, a **WYSIWYG** (what you see is what you get – amit látsz, azt kapod) mára érvényét vesztette. Ezért a felbontástól, betűmérettől, betűtípustól független, **különböző böngészőkre optimalizált megjelenést** kell szem előtt tartani, és valamennyit könnyen elérhetővé kell tenni. Az alábbi három megállapítást kell figyelembe vennünk:

- a **hardver** néhány évig él;
- a **szoftver** évtizedekig élhet;
- az **adatok** „örökké" élhetnek.

(**www.erg.bme.hu/oktatas/tleir/GT521050/tervezes.pdf**)

Papírmentes technológia

Az internet a **papírmentes technológia** bevezetésének egyik zászlóvivője lehetne: az egyes dokumentumokat **bármikor elérhetnénk a weben**, nem kellene hagyományos papírformában, kinyomtatva őrizgetnünk egyre vastagodó iratgyűjtőinkben. Csupán a **hivatkozásokat** kellene mentenünk számítógépünkre, és szükség esetén ott megtalálnánk az adott webes tartalmat. Azonban sok keserves tapasztalat bizonyítja, hogy az interneten elhelyezett adatok és információk **nem örök életűek**, időnként el-eltünedeznek, legfontosabb fájljaink, hivatkozásaink egyszer csak megszűnnek. Ilyenkor következik a **nyomtatás** vagy jobb esetben az **elektronikus formában** történő mentés. Ehhez célszerű a lapokat jól nyomatható formátumban elhelyezni a honlapon, a leggyakoribb papírméret figyelembevételével: ilyen **Európában** az A/4-es, az **USA-ban** pedig az A/4-es és az U.S. Letter.

Honlapok ergonómiai minőségvizsgálata

A budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Ergonómiai és Pszichológia Tanszéke kifejlesztett egy egyedülálló **vizsgálórendszert**, valamint egy ahhoz tartozó munkaállomást, hogy a holnaplátogatók **interakcióit** (szörfözés közbeni válaszcselekedeteit) rögzítse. Hasonló rendszereket a nagy szoftverfejlesztő cégek is létrehoztak, de a dolog természetéből adódóan a részleteket nem publikálják, mivel belső minőségbiztosító rendszerük lényegéhez tartoznak. A BME Ergonómiai és Pszichológia Tanszékén kifejlesztett, **Interface** nevű **szoftverergonómiai munkaállomás** segítségével a szakemberek viszonylag kisszámú (tipikusan 10-20 főnyi) potenciális holnaplátogató reakcióit rögzítik nagy mélységben. Ez azt jelenti, hogy

tippjeink

pontos időbeli meghatározással és egymással összehangoltan figyelik:

- a felhasználó által a **billentyűzet** és az **egér** útján elvégzett akciókat,
- az időszerű **képernyőtartalmat** (amit ő éppen akkor lát),
- a látogató megfigyelhető és leírható **viselkedését** (arckifejezés, gesztusok, feszült vagy könnyed munkavégzés stb.),
- a felhasználó aktuális **szellemi** (mentális) **erőfeszítését** kísérő **fiziológiai jellemzőket** (vérnyomás, pulzus, verejtékezés, légvételek száma stb.).

Az Interface rendszer segítségével jól kiszűrhetők az adott honlap **leggyengébb pontjai**, amelyek indokolatlanul nagy szellemi erőfeszítést követelnek meg a látogatótól. A vizsgálat során megadnak az adott honlap látogatójának egy **lehetséges célt** (pl. egy rekord kikeresése az elektronikus menetrendből), majd 14-20 tipikusnak tekinthető személy interakcióját rögzítik a rendszerrel, természetesen egymástól függetlenül. Ha a különböző interakciók **ugyanazon pontjain** nagyszámú felhasználó találkozik valamilyen gonddal, akkor ott valószínűleg tervezési, illetve használhatósági probléma bújik meg. Az így azonosított problémákra a tanszék szakemberei **megoldási (áttervezési) javaslatot dolgoznak ki**. (Az Interface – „csatoló" – elnevezés az INTegrated Evaluation and Research Facilites for Assessing Computer useers' Efficiency kifejezés kezdőbetűiből származik.)

A különleges termék (honlap) tesztelése akkor tekinthető **objektívnek**, ha a rendszer által gyűjtött, több független forrásból gyűjtött információ **egy irányba mutat**. Ilyen információt nyújthatnak például a **viselkedésrögzítő filmek**, a **billentyűleütések**, az **élettani jellemzők**, illetve az **interjúeredmények**.

Egy **Interface-demonstráció** CD-anyaga a következő internetcímről tölthető le: **erg.bm.hu/kutat/interface/interface_demo.zip**.



Hányan jártak nálam?

Minden holnapfejlesztőnek örül a lelke, ha pörög a **számlálója**, és egyre több látogatót fogad frissen kialakított site-ja. Ha üzleti cél vezérli, tehát látogatóinak el is akar adni valamit, még fontosabb számára, hogy **megismerje vendégeit**.

Jó tudni, hogy a honlapok üzemeltetőinek szerverén **automatikusan gyűlnek** a forgalomra jellemző ún. **logfájlok** adatai. Ezek tartalmazzák a **látogató kódját**, pl. annak a gépnek a számát, ahonnan a vendég bejelentkezett, **WAP-felhasználó** esetében pedig a mobilkészülék telefonszámát. A logfájlok tárolják az **időadatot**, amely másodperces pontossággal megadja, hogy az illető mikor lépett az adott site megadott lapjára, és hordozzák az adott lap **URL-címét** is. Ezekből az adatokból (milliós nagyságrendben) megfelelő feldolgozási (adatbányászati) technikákkal **rekonstruálható** a felhasználók által bejárt **legjellemzőbb útvonal**, leképezhető, hogy mekkora az az ún. stabil mag, amely a leggyakrabban látogat hozzánk, hogy milyen szolgáltatásokat és hogyan vesznek igénybe, valamint megannyi más részlet.

A tanszék korábban is **jelentős tapasztalatokkal** rendelkezett a témát illetően, így a korábbi eszközök kiegészítéseként kézenfekvőnek tűnt kifejleszteniük egy olyan **honlapútvonal-rögzítő** szoftverterméket, amely a vizsgált site látogatóinak mozgását bizonyos beépített **adatbányászati képességek** segítségével követi. Eme információk felhasználásával **számos szolgáltatást** nyújt a program, amelyet a további hatékony *honlaptervezés* érdekében használhatnak fel a programozók.

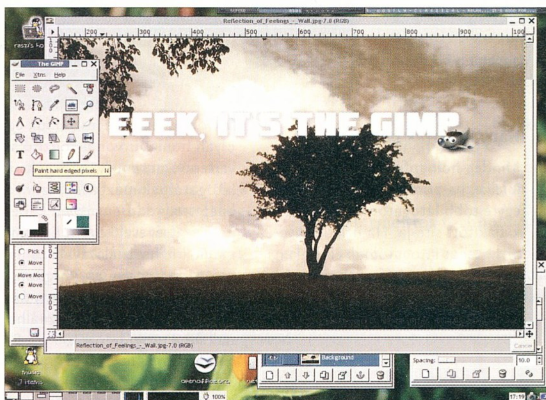
Kis Ervin Egon / egon@ink.hu

Linux-kaland (V.)

A harmadik nyolcas

„8 óra munka, 8 óra pihenés, 8 óra szórakozás..." – énekelte egykoron a diszkózenekarból lett botránybanda feje, Nagy Feró, gúnyt űzve a munkásmozgalom immár évszázados jelszavából, amely egyelőre csak olyan országokban valósult meg, ahol soha nem volt munkáshatalom. Ám ha vagyunk oly szerencsések, hogy munkánk és kedvenc szórakozásaink átfedik egymást, akkor legalább néha szórakozhatunk egy kicsit, például úgy, hogy a számítógép mellett gürcölve zenét hallgatunk, weboldalakat böngésztünk, vagy netán filmet nézegetünk. A Linux – történelmi okokból, hiszen annak idején alapvetően szerverekre született – sokáig híján volt a kiemelkedő multimédiás képességeknek, de a grafikus felület és az egyre több grafikus alkalmazás megjelenésével párhuzamosan kezdett színes-szagos-zenés lenni. Linux-kalandunk ötödik fejezetében tehát röviden áttekintjük a zenehallgatáshoz, videonézéshez és képszerkesztéshez rendelkezésre álló linuxos alkalmazásokat.

Rögtön az elején be kell számolnom egy kudarcról: bár nagy örömmel fedeztem fel a **Corel** weboldalán (**www.corellinux.com**), hogy kedvenc képszerkesztőm, a **Corel PhotoPaint 9** linuxos verziója ingyenesen letölthető, sajnos a mai napig nem sikerült a programot működésre bírnom. A letöltés és a telepítés zökkenőmentesen ment, de az alkalmazás a **„WINE-inicializálás"** állapotjelző felvillanása után nem indult el, és hasztalan böngésztem át a dokumentációt, valamint a hibaleírásokat, nem sikerült ráakadnom a megoldásra. Az ingyenes verzióhoz természetesen semmiféle terméktámogatás nem jár, így csak a sokmilliós **Linux-közösséghez** fordulhatok. Van is számtalan levelezőlista és weboldal, ahol segítséget lehet keresni, de ez nagyon időigényes feladat, és valószínűleg sokkal elmélyültebb rendszerismeretek kellenek hozzá. Mindezt csak azért írom le, hogy ismételten felhívjam a figyelmet rá: a Linux ingyenességének és szabadságharcos jellegének megvannak a hátrányai. Aki **profi grafikus**, és mindenáron Corellel akar dolgozni, ettől még persze nincs elzárva a Linux áldásaitól: a teljes **CorelDraw**-csomag – amely természetesen tartalmazza a **PhotoPaintet**, na meg a terméktámogatást – ugyancsak elérhető linuxos változatban, de már pénzért. Viszont aki a saját fotóit szeretné szerkeszteni, vagy egyszerűbb rajzokat akar készíteni, és nincs szüksége **„ipari"** alkalmazásra, elegendő választékot talál az ingyenes programokból, amelyekből a **SuSE** csomagja is többet tartalmaz. Az előző számban (Linux-kaland IV.) ismertetett irodai programcsomag, az **OpenOffice.org** is tartalmaz vektorgrafikus képszerkesztőt, amelyet egyszerűen úgy tudunk elindítani, ha az új dokumentum létrehozásánál a rajz formátumot választjuk. **Pixelgrafikák** készítéséhez és módosításához minden forrás egyhangúan a **GIMP képszerkesztőt** ajánlja. Az elnevezés a **GNU Image**



Manipulation Program kifejezés rövidítése, és valóban igen széles körű képességekkel bíró alkalmazást takar. A SuSE disztribúciós csomagjában található, Alkalmazások című kézikönyv külön fejezetet szentel a GIMP-nek, de aki minden lehetőségre kíváncsi, a teljes dokumentációt megtalálja a **manual.gimp.org** internetcímen angolul vagy *Sánta Csaba János* nyíregyházi diáknak köszönhetően a **projects.gnome.hu/GUM** címen magyarul is. Maga a program egyébként – és magától értetődően a SuSE-csomagban adott dokumentáció – magyar nyelvű, akárcsak a disztribúcióhoz tartozó legtöbb alkalmazás. Minden olyan funkciót tud, amire egy **átlagos amatőr felhasználónak** szüksége lehet, kezelése egyszerű, könnyedén elsajátítható. Logikai felépítése – egy kivételtől eltekintve – és a menüpontok elnevezései követik a szokásossá vált formákat. Az a bizonyos kivétel a **munkaterület**, ami nekem elsőre nagyon szokatlan volt: az általam eddig ismert és kipróbált képszerkesztők (**Adobe PhotoShop, Corel PhotoPaint, Paint Shop Pro** stb.) felépítése azt a szabványszerű elvet követte, hogy a program munkaablaka képezi a munkaterületet, és ezen belül kis ablakokként nyithatók-zárhatók a szerkesztett dokumentumok és a különféle segédablakok, panelek. A GIMP ezzel szemben nem nyit meg külön munkaterületet – mert az lényegében az egész munkaasztal –, hanem **három külön kis ablakban nyílik meg**. Mindegyik egy-egy **vezérlőpanel**: az elsőben a fájlműveletek és az eszközválasztók (ecset, színkitöltő, kijelölő, szöveg stb.), a másodikban a rajzeszközök részletes beállításai (pl. az ecset profilja, mérete), a harmadikban pedig a rétegek, színcsatornák és útvonalak kezelésére szolgáló eszközök kaptak helyet. Maga a szerkesztett dokumentum egy negyedik – illetve több kép párhuzamos szerkesztésénél sokadik – ablakban jelenik meg. Ez a programfelépítés – amely egyébként az **Apple Macintosht** használók számára nem szokatlan – lehetővé teszi akár azt is, hogy ha több képpel manipulálunk egyszerre, akkor a munkaablakokat úgy helyezgessük egyik asztalról a másikra, ahogy épp kedvünk tartja, akár több tucatot is használva belőlük egyszerre. Számomra egyébként ez volt **a GIMP egyik legrokonszenvesebb vonása**, de ezzel együtt nagy örömömre szolgálna, ha olvasóim közül valaki esetleg tudná a megoldást a Corel PhotoPaint (SuSE) Linux alatti futtatására... (Ha akad ilyen, kérem, írjon az egon.linux@netpiac.hu címre!)



Míg a képszerkesztés tipikusan olyan tevékenység, amely a (8 óra) munka és (8 óra) szórakozás határmezsgyéjén helyezkedik el, a zenehallgatás már kifejezetten szórakozásnak nevezhető (kivéve persze egy zenekritikus esetében). Manapság ha zene, akkor azt hiszem, mindenkinek elsősorban az **MP3** jut eszébe. Ha **windowsos** (elő)életünk során töméntelen mennyiségű MP3-at halmoztunk fel, ennek hallgatásával Linux alatt sem lesz gondunk. Miközben e sorokat írom, épp a **Pink Floyd** már lassan negyedszázados, de ma is elévülhetetlen remeke, **A fal** szól (véletlenül annak is slágerré vált dala híres sorával: **„hé, tanárok, hagyjátok békén a kölykeinket...”**), melynek szerzői jogait kétszer is megvettem: először 1980-ban fekete lemezen, majd sok évvel később CD-n. (Érdekes módon akkor egy kiadó sem jelentkezett, hogy a fekete lemezért cserébe ad CD-t **„anyagáron”**, most viszont az üres CD-be már beépítik annak a zenének az árát is, amelyet majd esetleg rámásol valaki.) Így aztán, azt hiszem, jogomban áll **MP3-tömörítést** készíteni róla a gépemre, bár másnak kétségtelenül nem másolhatom át.

Kis Ervin Egon / egon@ink.hu

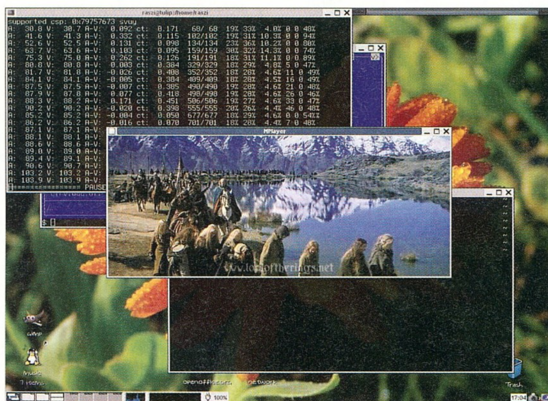
Linux-kaland (V.)

A harmadik nyolcas

A SuSE már telepítésekor tucatnyi zenei szoftvert másol a gépünkre, melyek közül a kézikönyv MP3-hallgatásra az **XMMS**-t ajánlja. A kinézetre és funkcionalitásra egyaránt a **Winampra** emlékeztető program az MP3 mellett lejátssza a **WAV**- és **OGG**-fájlokat is. (Az OGG az MP3-hoz hasonló, de már mérésekkel igazoltan sokkal jobb, szabad forráskódú adatfolyam-formátum, amely többféle codecet is támogat - zenetömörítésre például az **OGG Vorbis** a legjobb.) **Audio-CD** hallgatására legmegfelelőbb a **KsCD**, amely **CDDB**-támogatással is rendelkezik, azaz lejátszáskor elküldi a CD-lemez azonosító kódját a **CDDB-szervernek** (persze csak akkor, ha az interneten vagyunk), amely visszaküldi az album címét, előadóját és a számokra vonatkozó adatokat - ha megvannak. Zenei és adat-CD-k írásához a **KOnCD** és a **KreateCD** áll rendelkezésre - elvileg mindkét program alkalmas a CD szerkesztésére, image-fájl készítésére és megírására egyaránt, de nekem történetesen ez csak úgy sikerült, hogy a KOnCD-vel tömörítettem, s a KreateCD-vel írtam.

A Linuxban éppen az a jó, hogy ha valami nem működik, akkor nem kell megvárnunk - az egyébként mindig megszülető - javítást, vagy fáradságos munkával megkeresnünk a hibát, hanem **szinte korlátlanul hozzáférhetők az alternatív lehetőségek** - ingyen. A fellelhető szoftverekről és azok használatáról részletes leírásokat találunk a SuSE-kézikönyvben, így több szót erre nem érdemes vesztegetnem.

A zenénél már nehezebb ügy a **videók** nézegetése, elsősorban a formátumok dzsungelszerű burjánzása miatt. A SuSE-csomag több videolejátszót tartalmaz, de egyetlen olyat sem, amely magában foglalná az összes elterjedtebb formátum lejátszásának lehetőségét. Ilyen - a **Windows Media Playerhez** hasonlóan - globalitásra törekvő program sokáig nem is létezett, mígnem egy magyar (!) fiatalember bele nem fogott az **MPlayer** fejlesztésébe. „Az MPlayer egy Linuxon működő videolejátszó (fut sok más Unixon és akár nem x86-os processzorokon is). Le tudja játszani a legtöbb **MPEG**-, **VOB**-, **AVI**-, **OGG**-, **VIVO**-, **ASF/WMV**-, **QT/MOV**-, **FLI**-, **RM**-, **NuppelVideo**-, **yuv4mpeg**-, **FILM**-, **RoQ**- és **PVA**-fájlt, s ezekhez felsorakoztat jó néhány natív **XAnim**-, **RealPlayer**- és **Win32**-codecet. Nézhetsz vele **VideoCD**-t, **SVCD**-t, **DVD**-t, **3ivx**-et, **RealMediát** és **DivX**-et is" - olvashatjuk a program honlapján, a **www.mplayerhq.hu** címen. A felsorolás már csak azért is figyelemreméltó, mert szerepel benne a DVD, amiről viszont a SuSE dokumentációja - a hivatalos állásponttnak megfelelően - azt írja: „A legtöbb DVD-film **másolásvédelmet** (CSS) tartalmaz, és jelenleg nincs legális út az adatok dekódolására Linuxon, nyílt forráskódú program segítségével." Miről is van szó? Az ember azt gondolná, a kód feltörése csak a **rippelés**, azaz a DVD-k illegális átmásolása szempontjából érdekes, hiszen Windows alatt is lehet DVD-t nézni, de ez még nem jelenti azt, hogy másolni/rippelni is lehetne. Csakhogy a Linux lényege a szabad forráskód, azaz minden, ami linuxos, bizonyos értelemben „**ellopható**", ezért aztán a DVD-gyártók nem adják oda a Linux-fejlesztőknek a DVD-lejátszó megírásához szükséges kódokat, hiszen ezzel rögtön nyilvánosságra is hoznák. Ebből következik, hogy kétféleképpen lehet linuxos DVD-lejátszó szoftvert írni: vagy a **titkosítási algoritmus megvásárlásával** - amit csak úgy adnának el, ha a vevő garantálná, hogy nem teszi nyilvánossá, ez pedig, ugye, ellentmond a szabad szoftverek alapelvének -, vagy a **kód feltörésével**. Gondolom, mondanom sem kell, hogy az utóbbi verzió valósult meg: a DVD-titkosítást egy **15 éves norvég diák**, *Jon Johansen* törte fel, akit a holly-





woodi filmstúdiók természetesen bepereltek, de épp ez év elején mondta ki a bíróság a felmentő ítéletet. (További információk a **www.hirek.com/cikk.prm?id=33080** címen olvashatók.) A DVD tehát a gyakorlatban nézhető Linux alatt is, és ember legyen a talpán, aki eldönti, hogy legálisan, vagy sem. (Egyvalami biztos: nem találtam olyan DVD-lemezt, amelyre rá lenne írva, hogy Linuxon nem nézhető - ráadásul ha kifizettem a vételárat, jogom van úgy megnézni, ahogy akarom.)
Amennyiben tehát egy többek között DVD-nézésre is alkalmas, **univerzális médialejátszót** szeretnénk, az MPlayert érdemes telepítenünk. Ez egyúttal kitűnő próbája türelmünknek és linuxos tudásunknak, ugyanis az MPlayer egyelőre csak forrásként érhető el, amiből magunknak kell „**lefordítanunk**" a működő szoftvert. Ez lényegében olyasmi, mint a telepítés, azzal a különbséggel, hogy nem egy „**setup**" vagy „**install**" fájlt futtatunk, hanem magunk másoljuk be a szükséges programfájlokat a megfelelő könyvtárakba, majd ott néhány parancssorban (amit Linux-nyelven inkább **parancsértelmezőnek** hívnak, és többféle verziója létezik - lásd a kézikönyvet!) kiadott utasítással integráljuk az alkalmazást rendszerünkbe.
A fordítás során a program gépünkhöz idomul, figyelembe véve annak **hardver- és szoftverjellemzőit**.
A guruk szerint ez a módszer azért jobb az installálásnál, mert így valóban **teljesen optimalizált**, testre szabott alkalmazást kapunk, amely a lehető legtöbbet fogja kihozni PC-nkből. Ez viszont már tényleg az a szint, ahová csak a számítógépes érdeklődéssel megáldott felhasználó fog eljutni, de aki eddig tudott követni a Linux-kalandban, az most már ne adja fel!
Az MPlayer telepítéséhez pedig csak egyetlen jó tanáccsal tudok szolgálni, ugyanazzal, amely a program dokumentációjának elején is olvasható a **www.mplayerhq.hu/DOCS/Hungarian/documentation.html** oldalon: „Ha ez az első találkozásod az MPlayerrel, olvass el mindent innentől egészen az Installálás fejezet végéig, közben kövesd a linkeket." Egyet ígérhetek: **nem lesz könnyű**. De megéri.

Néhány újabb link a gyűjteménybe:



Corel Linux-disztribúció és linuxos Corel-alkalmazások
www.corellinux.com
GIMP-kézikönyv magyarul
projects.gnome.hu/GUM
MPlayer - univerzális médialejátszó
www.mplayerhq.hu/homepage
Interjú az MPlayer fejlesztőjével
hup.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=363
Ogle - linuxos DVD-lejátszó
www.dtek.chalmers.se/groups/dvd
Rpmfind.Net - programfordítások (RPM-csomagok), innen az MPlayer több változata is letölthető, de SuSE-hez történetesen nincs
rpmfind.net
Hungarian Unix Portal
hup.hu
Hungarian Unix Portal - fórum kezdő linuxosok számára
hup.hu/modules.php?op=modload&name=Forums&file=viewforum&forum=22

Lapzárta után érkezett a hír: *a Corel - annak ellenére, hogy korábban nagy erőkkel fogott bele a szabad szoftverek fejlesztésébe, és saját disztribúcióval is jelentkezett - eltávolította a Linux alatt használható termékekkel kapcsolatos weboldalait. A cég egyébként anyagi problémáinak enyhítésére 2000-ben 135 millió dolláros tőkeinjekciót kapott a Microsofttól. Az információ forrása:* **www.theage.com.au/articles/2003/02/26/1046064091033.html**.

Jelentés az internetes veszélyekről

A Symantec saját forrásaira támaszkodva jelentést készített a világ egyik legkiterjedtebb behatolásérzékelő hálózata és a világszerte működő tűzfalak által észlelt számítógépes támadások fejlődési irányáról, az érzékeny pontokról és a rosszindulatú programokról. Az alábbiakban ebből a jelentésből szemezgetünk.

A cégek az elmúlt 6 hónap során hetente átlagosan 30 támadást észleltek. Ez az érték a megelőző félévben 32 volt. E tevékenység 85%-a támadás előtti „puhatolózásnak" bizonyult, a fennmaradó 15% pedig valamely sérülékenység sikeres vagy sikertelen kihasználása volt. A támadások számának érzékelhető csökkenése ellenére átlagos mennyiségük az elmúlt 6 hónapban is 20%-kal magasabb volt, mint 2001 azonos időszakában.

*

Továbbra is az energiaipari cégeknél történt a legtöbb kritikus esemény. A nonprofit és a pénzügyi szolgáltatási szektorban ugyancsak több támadás fordult elő. Az alkalmazottak számát tekintve nagyobb vállalatok szintén több súlyosabb támadást éltek át. Azoknál a szervezeteknél, ahol a védelem felügyelete hosszabb ideje működik, csökken a veszélyeztetettség. A védelmet 12 hónapnál rövidebb ideje felügyelő cégeknél a súlyosabb támadások aránya 29%, az annál régebben alkalmazóknál 17%.

*

A támadások kiindulási országok szerinti eloszlása az elmúlt 18 hónapban viszonylag állandó volt, bár néhány esetben az aktivitás jelentős ingadozását lehetett megfigyelni. A tíz legaktívabban támadó ország számlájára írható az elmúlt 6 hónap eseményeinek 80%-a. Közülük továbbra is az Egyesült Államoké a legnagyobb rész, onnan indult az összes támadás 35,4%-a. A Dél-Koreából kezdeményezett akciók száma az elmúlt 6 hónap során 62%-kal nőtt, s ezzel az ország az összes támadást tekintve a második helyre került. E tendencia egyik oka feltehetőleg Dél-Korea gyorsan növekvő magánfelhasználói célú széles sávú infrastruktúrája. Ha nem alkalmaznak kiterjedt védelmet, a széles sávú elérés terjedésével más országokban is nőhet a rosszindulatú tevékenység mértéke. Egyes kelet-európai államokban a tízezer felhasználóra vetített támadások száma nagynak mondható. Az első csoport országai közül Lengyelország és a Cseh Köztársaság áll a második és a harmadik helyen, míg Románia, Lettország, Litvánia és Szlovákia a második csoport országai között szerepel. (Ebbe a csoportba a százezernél több, de egymilliót meg nem haladó internetezővel rendelkező országok tartoznak.)

*

Az elmúlt félév során a Symantec nem tapasztalta a számítógépes terrorizmus bizonyítható jelét. Az emiatt figyelemmel kísért országok jegyzékén szereplő államokból érkező támadások az összes káros tevékenység kevesebb mint 1%-át tették ki.

*

Az eseményekre több mint 50%-ban a belső visszaélések miatt kellett reagálni. A túlsúlyban lévő külső támadások mellett az ügyfelek úgy értékelték, hogy a belső visszaélések által okozott kár is különösen nagy volt. Az elkövetés viszonylag egyszerű módja és a saját becslésen alapuló magas kárérték arra figyelmeztet, hogy rendkívül fontos a belső veszélyek elleni védekezés.

*

Számos elterjedten használt, nyílt forráskódú alkalmazást láttak el trójai célra „hátsó ajtóval" a múlt év során. A támadások a nagy forgalmú terjesztő webhelyekre irányultak, amelyek jelentős erőfeszítéseket tettek saját védelmük érdekében. Ez figyelmeztetésül szolgálhat nemcsak más nyílt forráskódú projektek, hanem a kereskedelmi szoftverek gyártói számára is. Az egyedi rendszerek helyett a támadók nyíltan keresik az olyan lehetőségeket, amelyekkel rövid idő alatt nagyszámú rendszert befolyásolhatnak.
A webes felhasználói programok sebezhető pontjaira, különösen azokra, amelyek a Microsoft Internet Explorerrel kapcsolatosak, idén különösen oda kell figyelni. A múlt évben ugyanis ezek száma és veszélyessége nagymértékben nőtt.

*

Az internetes közösség számára a legnagyobb kockázatot továbbra is az összetett veszélyek jelentik. (Ezek a vírusok, a férgek, a trójai és a rosszindulatú programok tulajdonságait az internetes sérülékenységek kihasználásával ötvözve indítják a támadást. Többféle módszert és eljárást használva gyakran igen gyorsan terjednek, és széles körben okoznak károkat.)
Három összetett veszély (a Klez, a Bugbear és az Opaserv) tette ki az elmúlt 6 hónap során a Symantec Security Response-hoz beérkezett rosszindulatú programrészletek közel 80%-át. Ezek továbbra is sikeresen használják ki az olyan kritikus pontokat, amelyek már legalább egy hónapja ismertek, így az internetes közösség egésze továbbra is nagyon sebezhetőnek tűnik az új összetett veszélyekkel szemben.

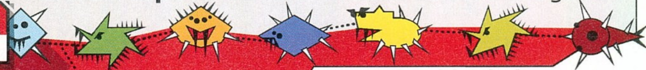
*

Az öntöbbszöröző tömeglevelet küldők száma meredeken emelkedett. Az elmúlt félévben leggyakrabban jelzett 50 veszély közül 8 öntöbbszöröző tömeglevél volt, míg 2001-ben csupán egy ilyen szerepelt a „Top50"-ben.
A tömeges felhasználás piacára most belépő technikai eljárások igen kedvező lehetőséget jelentenek a rosszindulatú programírók számára. A közvetlen üzenetküldő és az egyenrangú hálózati (P2P) alkalmazások piaci térhódítása és növekvő jogtalan használata ezeket a programokat a jövő összetett veszélyeinek fertőzésközvetítőivé teszi.

*

A jövő veszélyeztetett készülékei között már ott vannak a mobilok is – ezektől az eszközöktől 2003-ban és 2004-ben erősebb piaci térhódítást várnak. Mivel gyakorta meglehetősen gyenge védelemmel kerülnek használatba, a jövő rosszindulatú programjainak nagyon hatékony terjesztői lehetnek.





http://www.virushirado.hu

Vírushíradó

www.virushirado.hu

A vírusszakértők esküsznek rá, hogy minden egyéni számítógépen új programok telepítése, illetve új (floppys vagy CD-s) állományok felvitele esetén, hálózatba kötött gépeknél pedig szinte folyamatosan valamennyi komputer vírustámadásokra is számíthat. A kérdés tehát nem az, hogy a gépünk ki lesz-e téve támadásnak, hanem az, hogy mit tehetünk annak kivédése érdekében.

Tízparancsolat:

1. Gépünk felhasználói jogosultságait megfelelő körültekintéssel alakítsuk ki!
2. Jelszavainkat őrizzük megbízható, nehezen hozzáférhető helyen!
3. Bizalmas adatokat tároló számítógép használatát ne engedjük meg bárkinek!
4. Csak jogtiszta programokat telepítsünk!
5. Kizárólag megbízható forrásból fogadjunk el állományokat!
6. Folyamatosan figyelő vírusellenőrző programot használjunk!
7. A vírusellenőrző tudásbázisát a lehető leggyakrabban, napi, esetleg heti rendszerességgel frissítsük!
8. Csak akkor kapcsolódjunk bármilyen hálózathoz, ha használjuk azt, és ne engedélyezzük az automatikus csatlakozást!
9. Tűzfallal védjük gépünket a külső behatolásoktól!
10. Folyamatosan figyelt levelezőrendszert alkalmazzunk, amelyben kizárólag megbízható forrásból érkező csatolt állományok lehetnek, és minden tartalom víruskeresővel ellenőrzött.

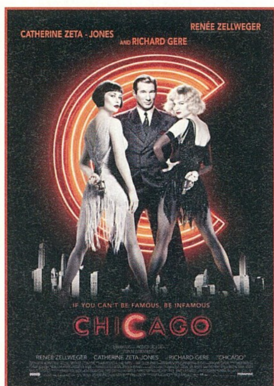
Új típusú féregvírus bukkant fel, a Worm.Win32.Randon, amely az IRC-n és a helyi hálózat megosztott erőforrásain keresztül terjed. A Kaspersky Labs vírusirtó cég adatai szerint eddig Hollandiából és Oroszországból jelentettek fertőzéseket.
A féreg elindítása után a Windows rendszerkönyvtárának zxz és/vagy zx könyvtáraiba másolja magát, majd elhelyezi a saját kódjának elindításához és az mIRC kliensprogram bootoláskori futtatásához szükséges kulcsokat a registryben:
HKLM\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run\updateWins.
A féreg mint futó programfolyamat észrevétlen marad a felhasználó számára, mert meghívja a HideWindows rutint, így jelenléte csak folyamatkezelő alkalmazások segítségével észlelhető.
Ezek után a féreg egy IRC-szerverhez kapcsolódik, és végrehajtja a kapott utasításokat, amelyek között elosztott szolgáltatásmegtagadás típusú (DDoS) támadás és IRC-csatornák elárasztása is szerepelhet.
A Randon féreg a hálózaton keresztül nyitott 445-ös portot keres. Ezen a helyen egy új, először a Windows 2000 és XP által támogatott SMB over TCP/IP protokollt fogadó socket található. Segítségével a Randon éppúgy képes gépről gépre terjedni, mintha a közismert 137-138-139 portokat alkalmazná a féreg átmásolásához.
A Randon az eddigi információk szerint nem tartalmaz a fertőzött gépet károsító, pusztító rutint, azonban a DoS-támadásokkal egy harmadik félnek okozott kár jelentős lehet, illetve a hálózati forgalmat is akadályozza.

A brit rendőrség a vizsgálat lezárultáig óvadék ellenében szabadlábra helyezte a TK internetes féregvírus terjesztésével gyanúsított két fiatalembert. A 19 éves villanyszerelőt és 21 éves munkanélküli társát február 7-én tartóztatták le Durham megyében, közös brit–amerikai vizsgálat eredményeképpen. Azzal vádolják őket, hogy egy, az USA Illinois államában nemrég őrizetbe vett társukkal együtt tagjai voltak a THr34t-Krew nevű hackercsoportnak, amely az év elején szabadon engedte a TKbot féregvírust. A féreg mintegy 18 000 gépet fertőzött meg, s az okozott kárt öt és fél millió angol fontra becsülte az NHTCU, a csúcstechnológiával kapcsolatos bűncselekményeket vizsgáló brit rendőri osztag. A vádlottakat kihallgatásuk után óvadék ellenében április elejéig szabadlábra helyezték, ezalatt a rendőrség átvizsgálja az őrizetbe vételük során lefoglalt számítástechnikai eszközöket és más bizonyítékokat. Az IRC.Trojan néven is ismeretes TK féregvírus, amely a Microsoft IIS-szervereknek az unicode karakterlapok kezelésével kapcsolatos hibáját használja ki, lehetővé teszi a távoli gép merevlemezén található bármely könyvtár elérését. A megfertőződött szerverek nyitva állnak a számítógépes betörők számára, akik IRC-csatornán keresztül küldött parancsokkal adatokat lophatnak el a gépekről, vagy felhasználhatják azokat egy harmadik fél elleni ún. DDoS-támadásra. Mindez újabb indok arra, hogy telepítsük a Microsoft által kibocsátott biztonsági javításokat, amelyek közül az IIS-szerverekhez a legújabb frissítés megtalálható a **www.microsoft.com/technet/security/bulletin/MS02-062.asp** weboldalon.

Csiki Judit rovata

Mesék a sittről

Sztárbűnözőnek lenni nem könnyű kenyérkereset. Az persze még mit sem sejt erről, aki e kétes úton hajt a címlapsztorira, ám annál nehezebb dolga van annak, aki a hírnévre ráunván szabadulni szeretne a megtisztelő (?) címtől...



A *John Kander, Fred Ebb* és *Bob Fosse* musicalje alapján készült **Chicago** valósággal tarolt az idei **Golden Globe-gálán**: a legjobb film díját éppúgy elnyerte, mint két főszereplője, *Renée Zellweger* és *Richard Gere* a legjobb színészi alakításnak járó díjat. Mivel a Golden Globe-ot a hozzáértők az Oscar előszobájának tartják, jó esély van rá, hogy a készítők a legnagyobb filmes elismerésekből is jó néhányat hazavigyenek. A warholi 15 perc hírnév témakörében sok alkotás született már, s mivel a mesterségesen a figyelem középpontjába tuszkolt, mondvacsinált sztárok még jó darabig nem mennek ki a divatból, a téma valószínűleg sokáig aktuális marad. „**A hírnév perverzitásáról van szó, és arról, kiket érdemesítünk arra, hogy ünnepeljük őket**" – nyilatkozta filmjéről a Chicago rendezője, *Rob Marshall*, s nem kell sok fantázia ahhoz, hogy szavaiból kiolvassuk a mai **sztárkultuszra** vonatkozó utalásokat.
A történet ezúttal a **szesztilalom** Chicagójában játszódik: **Roxie Hart**, a tánckar tucatüdvöskéje (Renée Zellweger) igyekszik a hírnév felé, hogy kiszabaduljon egyhangú élete kalitkájából. Olyan szeretne lenni, mint az ünnepelt revüsztár, **Velma Kelly** (*Catherine Zeta-Jones*). Amikor Velma **kettős gyilkosságért** börtönbe kerül, megnyílhatna előtte az út, ám hamarosan ő is rács mögött találja magát, miután **megöli a szeretőjét**. Védelmét ugyanaz az ügyvéd, **Billy Flynn** (Richard Gere) vállalja el, aki Velmáét is, s az ünnepelt revücsillag ügye után most a kis névtelen esetéből kreál szenzációt. Roxy eléri, amit akar, immár vele vannak tele





a bulvárlapok, Velma nem kis bosszúságára, ám a revük csillaga tartogat még néhány meglepetést.

Profi amatőrök

Bár készítői nyilvánvalóan díjesélyesnek szánták filmjüket, a hivatalos honlappal (**www.miramax.com/chicago**) valószínűleg semmiféle díjra nem pályáznak. Az **abszolút minimalizmus** jegyében ugyanis alig került fel valami a kedvcsinálónak szánt honlapra: a kezdőoldalon a főszereplők és a filmkészítők rövid névsorát, valamint a film szinopszisát olvashatjuk, s egy bélyegméretű plakátban gyönyörködhetünk. Ezenkívül megtudhatjuk a bemutatók időpontját, és eljuthatunk a **filmzene promóciós oldalára** is.
A készítők valószínűleg úgy gondolhatták, hogy egy ilyen klasszikusnak nem kell cégér, hiszen ettől a honlaptól nemigen támadna kedve bárkinek is megnézni a filmet.
Azok viszont, akiknek mégiscsak ked-



vük támadt a film rajongójává válni, egészen tetszetős honlapot hoztak létre a www.efanguide.com/~chicago címen – már csak a néhány másodpercenként menetrendszerűen és egyre idegesítőbben előugró pop-up ablakokkal kell megküzdenünk. A weblap gazdái alapos munkát végeztek: a cikkektől, interjúktól az életrajzokon keresztül a dalszövegekig mindent összegyűjtöttek, amit a filmről tudni érdemes, sőt még a musical történetének és a musicalváltozat linkjeinek is szenteltek egy-egy oldalt. A www.chicagothemovie.tk címen pedig a filmmel foglalkozó fórumot találják a rajongók. Érdekes módon a Chicago musicalváltozatának honlapjai között körülnézve is ugyanezzel a felállással találkozhatunk: a hivatalos oldal (www.chicagothemusical.com) alig nyújt többet egy látványos főoldalnál és a Broadwayre szóló jegyvásárlási lehetőségnél, ám az egyik rajongói honlapról (www.geocities.com/Broadway/5563/index.html) minden információt beszerezhetünk, amire csak a színpadi változattal kapcsolatban kíváncsiak lehetünk.

Keresztapa a pszichiáternél

A sztárbűnöző-szerepkörből sem egyszerű kitörni, ahogy azt a Csak egy kis pánik című vígjátékban is láthattuk. Mivel a nézők nagy része jól szórakozott *Robert De Niro* és *Billy Crystal*, azaz a pánikbeteg keresztapa és a vonakodó pszichiáter kettősén, a filmkészítők nem változtattak a bevált csapaton, és megalkották a folytatást ugyanebben a témakörben. Paul Vitti, a jó útra tért maffiafőnök lassan letölti büntetését, ám sajnos ismét furcsán kezd viselkedni: rabtársai legnagyobb döbbenetére a West Side Story részleteit énekli. Vajon tényleg idegösszeroppanást kapott, vagy csak szeretne minél hamarabb kikerülni a hűvösről? A rejtély megoldása Vitti egykori pszichiáterére, Ben Sobelre vár, aki persze ismét a háta közepére kívánja nagynevű páciensét. A feltételesen szabadlábra helyezett Vittit ráadásul otthonában kell vendégül látnia az agyásznak – s már indulhatnak is a változatos köz- és magánéleti bonyodalmak...
A hivatalos honlap készítői ugyanúgy nem változtattak a bevált kliséken, mint a filmkészítők a stáblista összeállításánál. Az analyzethatmovie.warnerbros.com címen a megszokott és nem is túl nagyszámú információkat találjuk: olvashatunk egy keveset a film történetéről, a szereplőkről, a készítőkről, megnézhetjük az előzetest, a forgatáson készült fotókat, és letölthetjük az obligát háttérképeket. Az extrákat a főoldalról nyíló ablakban látható kedélyeskedő, zenés-animációs bevezető és a képeslapokhoz járó humoros képaláírások jelentik. Az ezerarcú Robert De Niro rajongóinak ezúttal is inkább a színésszel foglalkozó rajongói honlapokat ajánljuk: www.geocities.com/bbmdeniro, www.bobweb.pwp.blueyonder.co.uk, www.deniroscorsese.com, deniro.virtualeve.net, uk.geocities.com/you_talking2me. Akit viszont az internetes filmmagazinok kritikái, értékelései és egyéb információi érdekelnek, a következő címeken kezdje a keresést: movies.go.com/movies/A/analyzethat_2002/index.html és www.atnzone.com/moviezone/guides/analyzethat.





http://www.okihu.hu

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Halálközeli élmények

Ma már ciki, ha valakinek nincs halálközeli élménye. Ez a nemrég még okkult tapasztalat mára szabad prédájává vált az amatőr kutatóknak, a vallási fanatikusoknak, az istenbizonyítékokat keresőknek és a fércműveket gyártóknak. Mindamellett tényleg érdekes jelenség.



A dolog úgy kezdődött, hogy hétévesen egy **felnőttkórházba** kerültem, s mivel már akkor rendkívül aranyos és értelmes voltam, a felnőttek szerettek velem beszélgetni. Az osztályos orvos kölcsönadta a **fonendoszkópját**, én meg jártam a kórtermeket, és mindenkinek meghallgattam a szívét. A néniknek érdekes módon a szívük a hasukban volt, de ez akkor nem tűnt fel.

Egy napon az egyik bácsi félrevont, és elmesélte, hogy amikor őt megműtötték, valami csodálatos **zenét hallott**, **fényt** és **fényes angyalokat** látott. Hittem is, meg nem is; mit tehet az udvarias gyerek, ha egy felnőtt őrültségeket mesél neki?

Majdnem ugyanebben az időben *Raymond A. Moody* filozófia szakra járt a **Virginia Egyetemen**, és egy **pszichiáter professzortól** fantasztikus történetet hallott arról, mit élt át a **klinikai halál** állapotában. Én folytattam tanulmányaimat a **Deák téri általános iskolában**, ő pedig gyűjteni kezdte a **halálközeli élményekről** szóló beszámolókat, amelyeket **1975-ben** meg is jelentetett **Élet az élet után** címmel. Világsikert aratott. Én ez idő alatt a lineáris algebra gyűlöletével töltöttem napjaimat a **TTK**-n.

Mi is az a halálközeli tapasztalás?

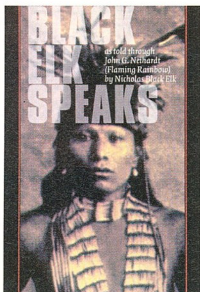
Tulajdonképpen meglepő, hogy ilyen sokáig váratott magára a téma, hiszen a **Gallup** több felmérése bizonyítja, hogy az emberek **5-15%**-ának volt már halálközeli élménye (**1.**, **2.**), ami csak Amerikában **8-20 millió személyt** jelent. Ez a szám az **újraélesztési technika** fejlődésével egyre növekszik. A halálközeli élményekről meglehetősen régi leírások is beszámolnak, ilyen a **Tibeti halottaskönyv** vagy **Platón története az Államban** (**3.**): egy harcost, a **pamphüliai Ért** a csata után 10 nappal találtak meg holtan, de teste nem indult oszlásnak. Rokonai hazavitték, és máglyára tették; ekkor **Ér hirtelen feltámadt**, és hihetetlen dolgokat mesélt arról, hogy elhagyta a testét, és több lélekkel találkozva csodá-

latos utazás során eljutott egy helyre, ahol értékelték az életüket (**4.**). A **jók a felfelé** vezető hasadékon mehettek át, a **rosszakat lefelé** küldték. Amikor a bírái elé lépett, azt mondták neki, hogy ő fogja hírül vinni az embereknek, mik történnek itt, ezért jól figyeljen. Hosszú vándorlás után nagy fényességhez értek. Itt ismerte meg a **szférák zenéjét** is, amit külön kiemelnék mint első leírását annak, amit **2000 évvel később** névtelen adatközlőm hétéves koromban említett nekem. Végül Ér visszatért a **Földre**, vagyis felocsúdott a klinikai halál állapotából.

Platón meghökkentően mai szcenárióját írta le a halálközeli élményeknek:

1. A „lélek" elhagyja a testet.
2. A múlt értékelése, megítélése.
3. Egy bizonyos ideig való ott-tartózkodás ebben a transzcendens világban.
4. Felkészülés a földi életbe való visszatérésre.
5. A „lélek" egyfajta eligazítást, tervet kap a további életre vonatkozóan (**5.**).

Úgy tűnik, az **élmények struktúrája** a világ minden táján azonos (**6.**), de a látottak-hallottak kulturálisan meghatározottak. Például a sziú sámán, **Fekete Jávorszarvas** gyermekkorában átélt halálközeli élményében két férfi jött el érte a felhőkből, s odafent az **ősök tanácsával találkozott**, akik átadták neki a gyógyítás tudását (**7.**).



Mohamed prófétáért ugyancsak két férfi jött, foglalkozásukra nézve **arkangyalok**, s akkor ő kilépett a testéből, és **hét mennyen keresztül** érkezett meg *Allahhoz.* Útközben minden mennyben találkozott valamelyik kollégájával, úgymint *Mózessel, Ábrahámmal* stb. (**8.**).

A modern kutatások a korabeli leírásokhoz hasonló motívumokat tártak fel.

A halálközeli élmény állomásai

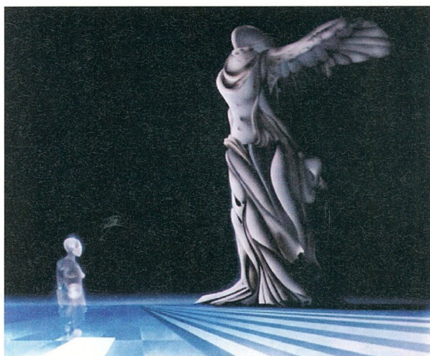
Persze **Moody** és mások kicsit precízebben osztották szakaszokra az élményfolyamot, több száz beszámoló összevetésével.

A tapasztalat első állomása általában a **halál beállta** szokott lenni. Gyakran fájdalom, küzdelem előzi meg, majd hirtelen hihetetlenül **mély megnyugvás** és **fájdalommentesség** önti el a testet. Az illető hallja, ahogy a feje fölött kimondják: „**meghalt**". Ez gyakran meglepő és furcsa, hiszen közben érzékeli a külvilágot (**9.**).

A meghalás felemelő, békés, megtisztító élmény: ez derül ki a beszámolókból, ami homlokegyenest ellenkezik halálelképzeléseinkkel.

A megbékélést követi a **testen kívüliség** élménye; ez a legkülönösebb, természetesen ezen lovagolnak aztán a legtöbbet. Sokak szerint ez bizonyítja a lélek különállóságát, halhatatlanságát, ergo a **halál utáni létezést**.

Ilyenkor a testből, mint a filmekben, **kiválik** egy másik, súlytalan, mindenen áthatolni képes test, s általában felfelé emelkedik. *Carl Gustav Jung* **1944-ben** átélt egy **infarktust**, és a klinikai halál állapotába került; elmondása szerint ekkor a **magasból látta a Földet**, mint egy űrhajós, a kontinensek felett röpködött, költői leírását adva a látottaknak (**10.**). Persze ha lehet neki egyáltalán hinni, hiszen elég sok kétes hitelű történetet leírt **Emlékek, álmok, gondolatok** című önéletírásában is. Mások megelégszenek a plafonig emelkedéssel, s ott luftballonként lebegnek, mindent megfigyelve. Sok olyan **szavahihető beszámolónk** van, amelyben az újraélesztett személy egyrészt szóról szóra visszamondja, ami **halála** és **újraélesztése** alatt történt, másrészt olyan részleteket közöl az újraélesztés mozzanatairól vagy a halála idején a szobában/műtőben történtekről, amelyeket **nem figyelhetett meg**, egyrészt mert halott volt, másrészt mert fekvő helyzetéből még élve sem láthatta volna úgy a dolgokat, ahogy később elmondta. Még meglepőbb, hogy **újraélesztett vak emberek** is beszámolnak a látottakról, pl. megmondják, milyen színű inget viselt az orvos, stb. (**11.**). A beszámolók legmeghökkentőbb típusában a **„lélek"**, miközben testét újraélesztik, kikukkant a folyosóra, leugrik a büfébe, ahol aztán olyan dolgokat tapasztal, amelyeket végképp nem lehet annak a számlá-



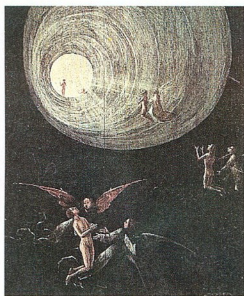
Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

Halálközeli élmények

jára írni, hogy a látszólag halott test mégiscsak érzékel valahogy, mert ezek a tapasztalások a testtől **fizikailag elkülönült térben** történnek meg (12.). *Peter Sellers,* a **Rózsaszín párducból** is jól ismert komikus *Shirley MacLaine*-nek elmondta, hogy amikor első szívrohama érte, és meghalt, **kilépett a testéből**, s látta, ahogy mentővel kórházba szállítják. „Mentem velük, és nem voltam megijedve, mivel remekül éreztem magam; a testem volt az, aki bajba került". (**13.**)

A testen kívüli élmény vagy a halál tudatosulását **jellegzetes hangjelenség** kíséri, ami a legtöbb élménybeszámolóban megjelenik: egy zavaró fémes, csörgő, kattogó, zizegő hang (**14.**), de szerencsésebbeknél **transzcendentális zene** hallik.

Ezután következik a híres **alagútélmény** (**15.**), amely *Hieronymus Bosch* XVI. században festett **mennybemenetelén** is látható.



A „**túlvilági**" utasok ezt szinte egybehangzóan írják le; **valami bejárat**, egy hosszú, sötét cső, amelyen legtöbbször suhanva haladnak át, bár van, akinek lépcsőkön, létrán kell felküzdenie magát. Az alagút végén **nagy fényesség** tűnik fel, amit mindenki úgy ír le, mint a **szeretet** és **elfogadottság** élményét. Sellers így mesél róla: „Ahogy körülnéztem, hihetetlenül gyönyörű, vakító, szeretetteljes **fehér fényt** láttam meg



felettem. Mindennél jobban **szerettem volna hozzá közelebb jutni**. Soha semmit nem akartam ennél jobban. Tudtam, hogy szeretet, igazi szeretet van a fényen túl, és ez hihetetlenül vonzott. Kedvesség és szeretet volt, s emlékszem, akkor arra gondoltam, ez **Isten**". (**13.**)

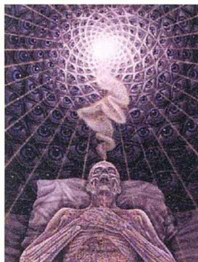
A beszámolókban itt eltérések mutatkoznak: van, aki **elhunyt szeretteivel**, **barátaival** találkozik, mások **idegenekkel**, megint mások **fénylényekkel**. *Elizabeth Taylor* az ötvenes évek végén egy műtét során 5 percre a klinikai halál állapotába került: „Egyszer csak azt mondták, **halott vagyok, és láttam a fényt**. Nehéz erről beszélni, mert olyan elcsépeltnek hat. Találkoztam **Mike**-kal (1958-ban elhunyt nagy szerelme és férje), s vele szerettem volna maradni. De Mike azt mondta, hogy vár rám a munkám és az életem, s visszaküldött engem az életbe". (**13.**)

Elisabeth Kübler-Ross **halálkutató** húsz éve folyamatosan haldoklik, kétszer már járt „**odaát**" is. Egy interjúban beszámolt róla, hogy egy autóbalesetet szenvedett család haldokló gyermeke azt mondta neki, a szülei már **várják a mennyben**. A gyermek halála után Kübler-Ross megtudta, hogy a szülők időközben egy másik kórházban már valóban elhunytak, de ezt a gyermek nyilvánvalóan nem tudhatta (**16.**).

A meghaltak általában **csodálatos tájra érkeznek**, egzotikus madarakkal, soksok virággal, olyan ez, mint a **Paradicsom**. Az emberben önkéntelenül felvetődik, hogy azok az elképzelések, miszerint a jók haláluk után eljutnak a mennybe, a Paradicsomba, a nirvánába, tulajdonképpen ezeknek a jelenségeknek a vallási hiedelmekbe öntése, illetve aki vallásos, az joggal gondolja, hogy a halálközeli élmény nem más, mint annak megvalósulása, amit vallása hirdet.

A különös ebben a világban az, hogy az emberek vagy lények általában nem szavakkal, hanem **gondolatokkal, érzésekkel kommunikálnak**.

Aztán általában felbukkan egy **fénylény**, aki valamiféle főnöknek tűnik itt, s ő az, aki szavak nélküli megvilágító kérdéseket tesz fel a **túlvilági turistának**. Ezek a kérdések soha nem számonkérések, hanem valamiféle megvilágosodást váltanak ki. Ilyenkor szokott a **panorámajelenség** is lejátszódni, vagyis a meghalt hirtelen **az egész életét látja**, megéli, s mindez gyakran egy időben, komplex élményként zajlik le. A beszámolók szerint a legkülönösebb az, hogy ebben az életsűrítménybe nem egyszerűen fizikai eseményeket látnak, hanem saját életük és cselekedeteik **másokra gyakorolt hatását élik át**, s hirtelen megértik, hogy az életben a legfontosabb a **szeretet** és a másokhoz való **jóság**, s kisszerűnek és szánalmasnak látják sok tettüket, amellyel **fájdalmat**, **keserűséget** okoztak másoknak. Ugyanakkor ebben a számadásban különösen pozitív hang-



súlyt kapnak olyan mindennapi esetek is, mint hogy valaki segített egy elveszett kisgyereknek megtalálni a mamáját, stb. (El is határoztam, ezentúl vadászni fogom a vak néniket, hogy átkísérhessem őket az úttesten. Ezek szerint mégiscsak létezik valahol egy folyószámla, ahol vezetik a jó és rossz cselekedeteket.)
Ez a panoráma- vagy visszatekintés-jelenet az, ami a halálból visszatérőket **gyökeresen megváltoztatja**, mert úgy érzik, **megértették az élet igazi értelmét**. Például a menedzser többé nem tud ugyanúgy hajtani, mert számára a pénz elveszíti jelentőségét, s többé könyörtelen sem tud lenni. Sokszor bűnözők is megjavulnak a klinikai halálból visszatérve. Nem volna meglepő, ha az úgynevezett megvilágosodási élményeket, mint *Szent Pál* megtérését, valójában halálközeli élmények váltották volna ki.
Persze **veszélyes dolog a megváltás**, ezt talán a menedzser példája is sugallja. Elmegy az illető a modern, versengő, élet-halálharc jegyében folyó világból, ahol addig kegyetlenül jól funkcionált, és visszatér egy szent, aki számára értelmetlen már a gyűlölködés, a nevetséges csaták megvívása. Ahogy Moody egyik könyvében leírja (**17.**), a klinikai halált követő **személyiségváltozás** sokszor váláshoz vezet mert az addig durva, veszekedő férj türelmes, megértő emberré válik, aki szeretetre vágyik, és szeretetet akar nyújtani. A feleség életjátszmájába azonban ez nem illik bele; ő esetleg éppen azzal akarta elkerülni az intimitást, az egyenrangú, szeretetteljes kapcsolatot, hogy brutális férjet választott magának. Vagyis nem szerencsés dolog csak úgy felelőtlenül megjavulni (lásd **ink 2002. február** és **március**, online változat: **18.** és **19.**).
Végül a **fénylény**, akit sokan **vallásuk istenével**, mások egyszerűen a **szeretettel** azonosítanak, közli a látogatóval, hogy vissza kell mennie a földi létbe, mert neki ott még dolga van. Van, aki tiltakozik, de a fénylény nem tágít, s menni kell. Egyes beszámolókban maguk a meghaltak kérik, hogy visszamehessenek, mert szeretnék felnevelni gyermeküket, stb.
Sellers a következőképpen élte ezt át: „Megláttam **egy kezet**, amint átnyúlik a fényen. Próbáltam megérinteni, belé kapaszkodni, hogy átemeljen engem a fénybe." Ám ekkor sikerült újraindítani a szívét, és „abban a pillanatban a kéz hangja azt mondta: Még nem jött el az idő! Menj vissza, és fejezd be! Még nem jött el az idő!" Aztán a kéz lassan elhalványult, Sellers visszalebegett a testébe, és szívében keserű csalódottsággal ébredt fel (**13.**).
A beszámolók körülbelül **6%**-a tartalmaz a **jövőben bekövetkező eseményekre vonatkozó információkat** is. Így pl. Jung megtudta, hogy az őt újraélesztő orvos hamarosan meg fog halni, és úgy is lett (**10.**). Amikor a döntés a visszajövetelről megszületik, általában **a személy visszatér fizikai testébe**, ami orvosi szempontból egybeesik a szív és a légzés megindulásával, vagyis a **sikeres újraélesztéssel**. Egyes betegek ilyenkor ellenségesek az orvosokkal, mert visszahozták őket **„onnan"**.

Élet a klinikai halál után

A klinikai halál élménye meglepő módon **nem trauma** szokott lenni, hanem **megváltó élmény**. Akik átélik, **pozitív személyiségváltozáson** mennek keresztül, s hasznosan akarják eltölteni a visszakapott életet. Általában nagy tudásvágy támad bennük, gyakran maga a fénylény is utal rá, hogy a szeretet és a tudás a legfontosabb az életben. Akik meghaltak, és feltámadtak, **élni akarnak**. Ha az újraélesztés pillanataiban bánják is, hogy vissza kell jönniük, hiszen akkor egy csodálatos, soha nem tapasztalt élmény hatása alatt állnak, később boldogok, hogy folytathatják életüket (**20.**). Ugyanakkor jellemző, hogy többé **nem félnek a haláltól** – talán ez az, amit jó lenne, ha át tudnának adni embertársaiknak.
Az ilyen emberek már messziről azonosíthatók az avatott szem számára. Ismertem egy **könyvkötőt**, munkája közben feltűnő volt a nyugodtsága, higgadtsága, s ezt az tudta igazán értékelni, aki ismerte a könyvkötőműhely vezetőjét is. A rendszer-



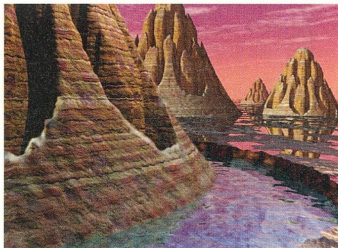
váltás előtt mindenféle izgalmas könyvek illegális másolásával, kötésével és terjesztésével is foglalkoztam, s Moody munkájának zugfordítását is kiadtuk 100-200 példányban. Ahogy ez az ember kezdte méretre vágni az Élet az élet után könyvtesteit, belelapozott, s amikor rájött, miről szól a könyv, szűkszavúan elmondta, hogy ő régebben **alkoholista** volt, és ez addig-addig ment, mígnem **meghalt**.
A hűtőkamrában ébredt fel, s a nővér elájult, amikor könyvkötőnk imbolyogva megjelent egy szál lepedőben a hullakamra irányából. Azóta **élete teljesen megváltozott**, már nem iszik, és egy antialkoholista mozgalomban dolgozik. Ha ezt Moody hallaná, egyik szeme nevetne, a másik copyrightpert indítana. Úgyhogy maradjon köztünk.

Szendi Gábor / gszendi@prim.hu

nyavalyáink

Halálközeli élmények

A halálközeli élmények legeslegtudományosabb értelmezése



Vannak **misztikus lelkek**, akik kiéhezetten várják, miben élhetik ki **parapszichológiai komplexusaikat**. A halálközeli élmények remek lehetőséget nyújtanak túlvilágról, n-edik dimenzióról, lélekvándorlásról elmélkedni. Ám mióta *Michael Persinger* demonstrálta, hogy elég a **jobb halántéklebenyt** egy jó erős mágnessel ingerelni, és máris kész a misztikus élmény meg a testen kívüliség megtapasztalása (**21.**), azóta én erősen kétlem, hogy az anyagelvűség bukásáról volna szó.

Egyrészt a halálközeli élmények különféle elemei – pl. a testen kívüliség tapasztalása – számos olyan esetben megjelennek, amikor **az agy oxigénhiányos állapotba** kerül, vagy a jobb halántéklebeny **kóros izgalmi állapotban** van, pl. temporális epilepsziában, halántéklebenyi daganatban, műtét alatti ingerlésben vagy LSD hatására (**22.**). Morse, aki a gyermekkori halálélményekre specializálódott, egy 12 éves kislánynál jobb halántéklebenyi epilepsziás roham alatt a halálközeli tapasztalat mindene elemét megtalálta, a **testen kívüliségtől** az **alagútélményen** át a **mennyországélményig** (**22.**).

A mai legjobb magyarázó elmélet az ún. **ketaminteória**. A ketamin egy régi **műtéti altatószer**, amely mellesleg megvédi az agyat oxigénhiányos állapotban, s ennek kapcsán kiderült, hogy a ketamin tulajdonképpen csak utánozza az **endopszihozin** vegyületcsoport hatását, amely az agyban termelődik a **neurokémiai izgalmi hatások** kivédésére (**21.**). A ketamin gyakran okoz halálközeli élményeket (**23.**), ezért ha alkalmazzák, erős nyugtatót is szoktak adni mellé. Egy férfi ketamint adott be magának, s élményeit azonosnak találta az egy héttel azelőtt átélt halálközeli élményeivel (**24.**).

Mivel a halálközeli élmények pozitív változásokat indukálnak a személyiségben, kísérleteket tesznek arra, hogy a ketaminnal előidézett halálközeli élményekkel kezeljenek más módon már befolyásolhatatlan betegeket, pl. alkoholistákat (**23., 25.**).

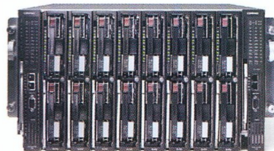
Persze mindent nem tudunk megmagyarázni vegyületekkel és az agyműködéssel; mindig lesz egy **fehér folt**, amelyet mindenki azzal népesít be, amivel akar: majdani még pontosabb tudományos magyarázatokkal vagy miszticizmussal. E kutatások legfontosabb üzenete, hogy **szeressük egymást, gyerekek!** Nem kell a halál közelségébe kerülni ahhoz, hogy ráébredjünk: az élet többet ér annál, hogy tudás és szeretet helyett eladjuk a lelkünket pénzért vagy talmi sikerekért. Innen üzenem, hogy nem veszem át a **Nobel-díjat**, ha nekem ítélnék.

Ajánlott linkek és könyvek:

1. www.lutz-sanfilippo.com/library/lsfoverviewnde.html
2. www.clam.rutgers.edu/~mrhodes/RA3.htm
3. Platón összes művei. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984. II. kötet, 699–708. oldal
4. www.centremusicaustralia.com/Music%20of%20the%20spheres/Plato%20Interpretation/twirls.html
5. www.centremusicaustralia.com/Music%20of%20the%20spheres/Plato%20Interpretation/platocommentary2.html
6. www.healthy.net/asp/templates/interview.asp?PageType=Interview&ID=209
7. www.blackelkspeaks.unl.edu/index2.htm
8. www.near-death.com/muslim.html
9. www.lutz-sanfilippo.com/library/lsfoverviewnde.html
10. www.near-death.com/jung.html
11. www.near-death.com/experiences/evidence03.html
12. www.healthy.net/asp/templates/interview.asp?PageType=Interview&ID=209
13. www.near-death.com/famous.html
14. www.code-co.com/rcf/mhistdoc/nde.htm
15. www.sju.edu/cas/theology/Courses/1141/Shamansim/grof.htm
16. www.negral.hu/szbe/par-szel/2000_2/ross.html
17. Moody, R. A.: A fényen túl. Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest, 1989
18. www.hirek.com/cikk.prm?id=26376&mode=print
19. www.prim.hu/ikalauz/cikk.prm?id=27341&mode=print
20. www.sulinet.hu/eletestudomany/archiv/1997/9732/elmenyek/elmenyek.html
21. www.wired.com/wired/archive/7.11/persinger.html?pg=1&topic=&topic_set=
22. www.melvinmorse.com/e-tlp.htm
23. www.brainmachines.com/ketamine.html
24. www.near-death.com/experiences/lsd03.html
25. www.maps.org/news-letters/v07n1/07109ket.html



Inkább éljen szabadon a lehetőségekkel!



ProLiant BL szerverek Intel® Pentium® III processzorokkal

Ön egy szabad szellem. Hagyja valaki másra a vég nélküli fejlesztéseket, frissítéseket, telepítéseket, és foglalkozzon inkább a fontosabb feladatokkal. Mindez már lehetséges. Az automatikus erőforrás elosztás a HP Intel® Pentium® III és Intel® Xeon® processzorokkal felszerelt ProLiant szervereinek új szolgáltatása. A Rapid Deployment – az új telepítési eljárást meghonosító szoftver, mely a „ProLiant Esszencia" szoftvercsomag egyik része – lehetővé teszi, hogy gyorsan, egyszerűen, és akár távolról tölthessen le operációs rendszert vagy szoftverfrissítést a vállalat bármely HP ProLiant szerverére. Ennek eredményeképpen a korábban órákig tartó telepítések mostantól percek alatt elvégezhetők. A lehetőség az Öné. Éljen vele!

A HP az egyéni igényekhez igazodó szolgáltatásaival és ügyféltámogatási rendszerével segít Önnek megtervezni, megvalósítani és menedzselni a teljes vállalati infrastruktúrát.

További információért hívja a 06 80 222 333-as telefonszámot.





pentium® !!!